

z dnia 25 stycznia 2019 r.

w sprawie zmian budżetu gminy na rok 2019

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. 2018 poz. 994 ze zmianami)

**Rada Gminy Wiązownica
uchwala, co następuje:**

§ 1. W wydatkach budżetowych wprowadza się następujące zmiany:

Dział Rozdział Paragraf	Nazwa (działu, rozdziału, paragrafu)	Zwiększenia	Zmniejszenia	w tym zadania zlecone	
				Zwiększenia	Zmniejszenia
600	TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	80 000,00			
60016	Drogi publiczne gminne	80 000,00			
	- wydatki majątkowe				
6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	80 000,00			
	- przebudowa drogi gminnej w m. Mołodycz – Wola Mołodycka dz. nr 223/4	50 000,00			
	- przebudowa drogi gminnej w m. Szówsko ul. Farmerów – boczna dz. nr 2880/4	30 000,00			
700	GOSPODARKA MIESZKANIOWA	150 000,00	260 000,00		
70005	Gospodarka gruntami i nieruchomościami	150 000,00	260 000,00		
	- wydatki majątkowe				
6050	Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych	50 000,00	260 000,00		
	- adaptacja I piętra budynku poszkołnego na cele mieszkaniowe w Radawie	50 000,00			
	- budowa budynku rekreacyjnego w kompleksie rekreacyjno- wypoczynkowo-sportowym wraz z infrastrukturą techniczną w m. Radawa		260 000,00		
6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	100 000,00			
	- zakup działki w m. Wiązownica				
710	DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	20 000,00			
71035	Cmentarze	20 000,00			
	- wydatki majątkowe				
6060	Wydatki na zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych	20 000,00			
	- zakup chłodzi na potrzeby pochówków na cmentarzu w m. Mołodycz				
801	OŚWIATA I WYCHOWANIE	1 500,00	1 500,00		

80146	<i>Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli</i>	1 500,00	1 500,00		
	- wydatki bieżące				
4170	Wynagrodzenia bezosobowe	1 500,00			
4700	Szkolenia pracowników niebędących członkami korpusu służby cywilnej		1 500,00		
926	KULTURA FIZYCZNA	10 000,00			
92605	<i>Zadania w zakresie kultury fizycznej</i>	10 000,00			
	- wydatki bieżące				
2830	Dotacja celowa z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie zadań zleconych do realizacji pozostałym jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych	10 000,00			
Razem		261 500,00	261 500,00		

§ 2. W załączniku Nr 1 do Uchwały Budżetowej Gminy Wiązownica na 2019 r. Nr III/20/2018 w pkt 2 zestawienia dotacji dla jednostek spoza sektora finansów publicznych udzielanych z budżetu Gminy dla podmiotu Kluby sportowe kwotę dotacji 420.000,00 zł zastępuje się kwotą 430.000,00 zł.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

z dnia 25 stycznia 2019 r.

w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie wieloletnich umów dzierżaw na zabudowane działki rekreacyjne położone w miejscowości Radawa.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.9 litera "a" ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym / Dz.U. 2018.994 t.j. ze zm./ oraz art.13 ust.1 i art.25 ust.2 w zw. z art.23 ust.1 pkt. 7a i art.37 ust.4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami / Dz.U. 2018.121 t.j. ze zm./ Rada Gminy Wiązownica uchwala co następuje:

§ 1. Wyraża zgodę na zawarcie umowy dzierżawy na 10 lat na zabudowaną działkę rekreacyjną nr ewid. 624/8 o pow. 0,02ha, położoną w obrębie Radawa.

§ 2. Wyraża zgodę na odstąpienie od obowiązku przetargowego zawarcie przedmiotowej umowy dzierżawy w związku z tym, że działka została zabudowana domkiem letniskowym na podstawie pozwolenia na budowę, stanowiącym nakłady dzierżawcy.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica.

§ 4. Nadzór nad wykonaniem uchwały powierza się Komisji Budżetowo-Gospodarczej Rady Gminy.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

z dnia 25 stycznia 2019 r.

w sprawie wydzierżawienia nieruchomości gminnych na kolejny okres 3 lat.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.9 litera "a" ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym / Dz.U. 2018.994 t.j. ze zm./ oraz art.13 ust.1 i art.25 ust.2 w zw. z art.23 ust.1 pkt. 7a i art.37 ust.4 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami / Dz.U. 2018.121 t.j. ze zm./ Rada Gminy Wiązownica uchwala co następuje:

§ 1. Wyraża zgodę na zawarcie kolejnych umów dzierżaw na 3 lata, których przedmiotem jest ta sama nieruchomość oraz odstępuje od obowiązku przetargowego trybu zawarcia tych umów na nieruchomościach:

- działka nr ewid. 224/4 o pow. 2,5884 ha położona w miejscowości Mołodycz,
- działki nr ewid. 153/1 o pow. 0,90 ha, nr 257/2 o pow. 1,12 ha położone w miejscowości Nielepkowice,
- działka nr ewid. 513 o pow. 4,95ha położona w miejscowości Manasterz.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica.

§ 3. Nadzór nad wykonaniem uchwały powierza się Komisji Budżetowo-Gospodarczej Rady Gminy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

z dnia 25 stycznia 2019 r.

w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż w drodze bezprzetargowej nieruchomości gruntowej stanowiącej własność Gminy Wiązownica

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.9 litera "a" ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym / Dz.U. 2018.994 t.j. ze zm./ oraz art.13 ust.1 i art.37 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami / Dz.U. 2018.121 t.j. ze zm./ Rada Gminy Wiązownica uchwala co następuje:

§ 1. Wyraża zgodę na sprzedaż w drodze bezprzetargowej nieruchomości gruntowej, położonej w miejscowości Ryszkowa Wola, oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr 546/4 o pow. 0,0103 ha, stanowiącej własność Gminy Wiązownica, na rzecz poprawienia zagospodarowania działki przyległej nr 546/2, stanowiącej własność osoby fizycznej.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica.

§ 3. Nadzór nad wykonaniem uchwały powierza się Komisji Budżetowo-Gospodarczej Rady Gminy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

z dnia 25 stycznia 2019 r.

w sprawie wyrażenia zgody na sprzedaż w drodze przetargu nieruchomości gruntowych stanowiących własność Gminy Wiązownica.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.9 litera "a" ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym / Dz.U. 2018.994 t.j. ze zm./ oraz art.13 ust.1 i art.37 ust.1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. o gospodarce nieruchomościami / Dz.U. 2018.121 t.j. ze zm./ Rada Gminy Wiązownica uchwala co następuje:

§ 1. Wyraża zgodę na sprzedaż w drodze przetargu nieruchomości gruntowe, stanowiące własność Gminy Wiązownica, położone w miejscowości:

- Surmaczówka, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 313/9 o pow. 0,0611 ha,
- Zapalów, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 1057 o pow. 0,43 ha, działka nr 1180 o pow. 0,17 ha,
- Radawa, oznaczone w ewidencji gruntów jako działka nr 142/33 o pow. 0,1094 ha.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica.

§ 3. Nadzór nad wykonaniem uchwały powierza się Komisji Budżetowo-Gospodarczej Rady Gminy.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

z dnia 25 stycznia 2019 r.

w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2018 r., poz. 994, z późn. zm.), oraz na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 i art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r., o pomocy społecznej (Dz.U z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.), Rada Gminy Wiązownica uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się program osłonowy w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XXXIV/300/2014 Rady Gminy Wiązownica z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie zatwierdzenia Gminnego Programu Osłonowego dotyczącego dożywiania dzieci oraz osób potrzebujących na terenie Gminy i Uchwała Nr II/13/2018 Rady Gminy Wiązownica z dnia 5 grudnia 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2019 r.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

Załącznik do ustawy Nr IV/40/2019
Rady Gminy Wiązownica
z dnia 25 stycznia 2019 r.

Załącznik
do uchwały Nr IV/40/2019
Rady Gminy Wiązownica z dnia 25 stycznia 2019 r.

**PROGRAM OSŁONOWY
W ZAKRESIE DOŻYWIANIA „POSILEK W SZKOLE I W DOMU”
NA LATA 2019 - 2023**

I. Podstawa prawna programu Program „Posiłek w szkole i w domu” jest programem osłonowym w rozumieniu art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej dotyczącym realizacji zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym w zakresie pomocy społecznej, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3 i pkt 14 ustawy o pomocy społecznej. Program jest utworzony i przyjęty przez Radę Gminy Wiązownica w związku z ustanowieniem przez Radę Ministrów wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M. P. z 2018 r., poz.1007). Program zapewnia pomoc zarówno osobom starszym, niepełnosprawnym, o niskich dochodach, jak i dzieciom, które wychowują się w rodzinach znajdujących w trudnej sytuacji. Celem Programu jest również zapewnienie wsparcia finansowego organom prowadzącym publiczne szkoły podstawowe w organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach. W ramach Programu opracowane zostały 3 moduły:

1. Moduł dla dzieci i młodzieży;
2. Moduł dla osób dorosłych;
3. Moduł organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach.

II. Ocena sytuacji warunkująca realizację programu W roku 2017 objęto 276 rodzin (w tym 1.262 osób) wsparciem w zakresie dożywiania. W ramach realizowanego programu w 2017 roku w trybie udzielania pomocy w postaci posiłku bez wydawania decyzji administracyjnej oraz przeprowadzania wywiadu środowiskowego objęto wsparciem 45 uczniów. Trudna sytuacja materialna rodzin, zjawisko niedożywienia dzieci i uczniów a także znaczące wydatki na żywność pogarszają standard życia rodzin, a tym samym ograniczają możliwość zabezpieczenia podstawowych potrzeb życiowych pozostających na ich utrzymaniu dzieci. Wobec tego objęcie dzieci i uczniów zgłaszających chęć zjedzenia posiłku pozwoli na zabezpieczenie ich podstawowych potrzeb żywieniowych. W tym stanie rzeczy oraz wobec wymogów ustanowienia programu osłonowego na poziomie gminy staje się jak najbardziej zasadne wprowadzenie niniejszego programu osłonowego.

III. Podmioty realizujące program Moduł 1 oraz moduł 2 Programu realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy jako samorządowa jednostka pomocy społecznej we współpracy z innymi samorządowymi jednostkami organizacyjnymi gminy (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazjum) oraz szkołami lub przedszkolami prowadzonymi przez inne samorządy gminne albo podmiotami prowadzącymi szkoły lub przedszkola niepubliczne, do których uczęszczają dzieci i młodzież z terenu Gminy Wiązownica. Koordynatorem programu jest Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Koordynatorem i realizatorem modułu 3 Programu są organy prowadzące publiczne szkoły podstawowe, w tym artystyczne realizujące kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej.

IV. Zakres podmiotowy i przedmiotowy programu Program ma charakter modułowy. W jego skład wchodzi trzy moduły, z których każdy ma charakter indywidualny i kierowany jest do innego adresata.

1. MODUŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY Ze środków przekazywanych w ramach Programu gminy udzielają wsparcia osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej oraz spełniającym kryterium dochodowe w wysokości 150% kryterium, o którym mowa w art.8 w/w ustawy. W ramach programu udziela się wsparcia:

- dzieciom do czasu podjęcia nauki w szkole podstawowej;
- uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej lub szkoły ponadgimnazjalnej. W szczególności uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko nie spełnia wymagań, o których mowa powyżej, a wyraża chęć zjedzenia posiłku, odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola informuje ośrodek pomocy społecznej o potrzebie udzielenia pomocy w formie posiłku. Informacja dyrektora szkoły lub przedszkola o potrzebie przyznania posiłków, która jest przekazywana do Ośrodka winna zawierać imię i nazwisko, klasa do której uczęszcza uczeń oraz datę udzielenia pomocy w formie posiłku. Przyznanie takiej pomocy odbywa się bez wydania decyzji administracyjnej przyznającej posiłek oraz bez przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego. Po zakończeniu każdego miesiąca w którym spożywane były posiłki przez dzieci i uczniów, o których mowa w ust.1 dyrektor szkoły przedszkola lub podmiot realizujący dożywianie przedkłada w Ośrodku listę uczniów lub dzieci, ilość spożytych posiłków w przyjętym okresie rozliczeniowym oraz koszt jednego posiłku. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy pokrywa koszty posiłków w oparciu o sporządzone i potwierdzone przez dyrektora szkoły listy. Liczba dzieci i uczniów, którym ma być udzielona pomoc w w/w sposób, nie może przekroczyć 20 % liczby uczniów dożywianych w przedszkolach i szkołach na terenie gminy w poprzednim miesiącu kalendarzowym na podstawie decyzji administracyjnych, z wyłączeniem września, gdzie za poprzedni miesiąc przyjmuje się czerwiec. Nadzór nad liczbą dzieci i uczniów wraz z procentowym udziałem pomocy udzielanej w formie przyznania posiłku prowadzi Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy.

2. MODUŁ DLA OSÓB DOROSŁYCH Ze środków przekazanych w ramach programu gminy udzielają wsparcia w postaci posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności, świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej oraz spełniającym kryterium w wysokości 150% kryterium, o którym mowa w art. 8 w/w ustawy, osobom i rodzinom znajdujących się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, w szczególności osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym. Gmina może zorganizować dowóz posiłków dla tych grup mieszkańców gminy.

3. MODUŁ ORGANIZACJI STOŁÓWEK ORAZ MIEJSC SPOŻYWANIA POSIŁKÓW W SZKOŁACH Moduł 3 dotyczy wzmocnienia opiekuńczej funkcji szkoły poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole.

V. **Finansowanie programu** Program jest finansowany ze środków własnych gminy oraz dotacji z budżetu państwa otrzymanej w ramach dofinansowania wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023.

VI. **Monitoring programu** Z realizacji programu sporządzana jest roczna informacja, będąca elementem składowym rozliczenia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023 przyjętego uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018r. (M.P. z 2018 r., poz.1007). **Uzasadnienie:** Ubóstwo rodzin, zjawisko niedożywiania dzieci i uczniów oraz znaczące wydatki na żywność pogarszają standard życia i rodzin, a tym samym pogarszają możliwość zabezpieczenia podstawowych potrzeb bytowych pozostających na ich utrzymaniu dzieci. W związku z tym objęcie dzieci i uczniów zgłaszających chęć zjedzenia posiłku pozwoli na zabezpieczenie ich podstawowych potrzeb żywieniowych. Wytyczne Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. (rozdz. M.) w przyjętej uchwale Nr 140 w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023 określają, że udzielenie pomocy dla ucznia lub dziecka w formie posiłku przez dyrektora szkoły lub przedszkola uwarunkowane jest przyjęciem przez gminę programu osłonowego. Wobec wymogów ustanowienia programu osłonowego na poziomie gminy staje się za zasadne podjęcie stosownej uchwały.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

z dnia 25 stycznia 2019 r.

**w sprawie uchwalenia gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar
przemocy w rodzinie na lata 2019 – 2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2018 r., poz. 994 z późn. zm.), art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) – uchwała się co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wiązownica na lata 2019-2024, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

Załącznik do uchwały Nr IV/41/2019
Rady Gminy Wiązownica
z dnia 25 stycznia 2019 r.

**Załącznik do Uchwały Nr IV/41/2019
Rady Gminy Wiązownica
z dnia 25 stycznia 2019 r.**

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
GMINY WIĄZOWNICA NA LATA 2019 – 2024**

WIĄZOWNICA 2019 SPIS TREŚCI WSTĘP

.....			
		..3	
1. PODSTAWA		3	PRAWNA
2. ZJAWISKO	PRZEMOCY	3	W RODZINIE
3. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE WIĄZOWNICA W LATACH 2014 - 2018		6	
4. ZASADY	DZIAŁANIA	8	PROGRAMU
5. CEL	GŁÓWNY	8	PROGRAMU
6. CELE	SZCZEGÓŁOWE	9	I KIERUNKI DZIAŁAŃ
7. REALIZATORZY	GMINNEGO	11	PROGRAMU
8. MONITORING		12	WSTĘP

Ustawodawca nakłada obowiązek ochrony rodzin przed przemocą m.in. na samorząd gminny. „Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;

4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych. **"#Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy**

w Rodzinie to dokument, którego zadaniem jest wprowadzenie w życie działań, mających na celu udzielanie pomocy ofiarom przemocy rodzinnej, a także podejmowanie odpowiednich działań wobec sprawców przemocy oraz zwrócenie uwagi społeczności lokalnej na zjawisko przemocy w rodzinie. Program wyznacza również główne kierunki działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w celu skutecznego reagowania na to zjawisko. Potrzeba opracowania takiego dokumentu wynika nie tylko z przesłanek formalnych, ale również z odczuwalnych, negatywnych zjawisk społecznych. Gminny Program skierowany jest do:

- 1) ofiar przemocy w rodzinie w tym dzieci, współmałżonków lub partnerów, osób starszych, niepełnosprawnych,
- 2) sprawców przemocy w rodzinie,
- 3) świadków przemocy w rodzinie.

1. Podstawa prawna Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.) poprzez zapis art. 6 ust. 2 pkt 1 nałożyła na samorząd gminy obowiązek opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W gminie Wiązownica dotychczas realizowano program przeciwdziałania przemocy w rodzinie podjęty Uchwałą nr XXXV/309/2014 Rady Gminy w Wiązownicy z dnia 27 stycznia 2014 r. Z uwagi na zakończenie czasu jego realizacji oraz ze względu na dynamikę zmian społecznych oraz potrzebę dbania o rodziny dotknięte przemocą domową należy te działania kontynuować i korygować poprzez wyznaczanie nowych celów. Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Wiązownica na lata 2019 – 2024 został więc opracowany na podstawie delegacji ustawowej o której wspomniano powyżej. Ponadto w jego treści znajdują się odwołania o niektóre zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawy z dnia 15 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy z dnia 6 czerwca 2007 r. Kodeks Karny, ustawy z dnia 6 czerwca 2007 r. Kodeks Postępowania Karnego, a także o Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Wiązownica na lata 2019 – 2024 oraz Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie 2014 -2020.

2. Zjawisko przemocy w rodzinie Przemocą w rodzinie zgodnie z art. 2 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005 r., poz. 1390 z późn. zm.) jest jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Być może mówić o przemocy muszą wystąpić: $\frac{3}{4}$ Po pierwsze intencjonalność tzn. działania sprawcy muszą być celowe i zamierzone, a nie dziełem przypadku. Nie chodzi tylko o wyłączone zadawanie bólu, czy innego krzywdzenia ofiary, ale może dotyczyć dążenia do uzyskania kontroli, władzy, czy też bezwzględnej posłuszeństwa. $\frac{3}{4}$ Po drugie dysproporcja sił tzn. nierównowaga w aspekcie fizycznym, ale także materialnym, psychicznym, kulturowym, czy też społecznym. $\frac{3}{4}$ Następnie naruszanie godności i praw, tzn. narażenie ofiary na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia. $\frac{3}{4}$ W końcu powodowanie cierpienia i szkód na tle fizycznym czy też psychicznym. Biorąc pod uwagę w/w cechy **przemoc można określić jako zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciwko członkom rodziny, które narusza ich prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.**#Wśród zjawiska przemocy wyróżniamy:

1. Przemoc fizyczną – działania bezpośrednio z użyciem siły, powodujące nieprzypadkowe zranienia, zasinienia itp. Zaliczyć tu można, popychanie, szturchanie, ciągnięcie za włosy, policzkowanie itp.

2. Przemoc psychiczna – powoduje obniżenie poczucia własnej wartości ofiary poprzez ośmieszanie, krytykowanie, upokarzanie. W tym przypadku nie występują rany fizyczne, ale następują poważne zaburzenia w sferze emocjonalnej.

3. Przemoc materialna inaczej zwana ekonomiczną. Polega na uzależnieniu finansowym od sprawcy np. przez uniemożliwianie podjęcia pracy przez ofiarę, okradanie, zmuszanie do zaciągania kredytów itp.

4. Przemoc seksualna – przedmiotowe traktowanie ofiary w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy. Może ona przejawiać się zarówno czynnościami związanymi z kontaktem fizycznym, jak również poprzez chociażby prezentowanie dziecku treści pornograficznych.

5. Zaniedbanie – czyli niezaspakajanie podstawowych potrzeb materialnych i emocjonalnych. Przemoc może przybierać jedną lub kilka w/w form. W 1979 roku Leonora Walker przedstawiła cykl przemocy, na który składają się fazy:

1. Narastania napięcia – w rodzinie coraz częściej występują sytuacje konfliktowe, wyczuwalne jest pomiędzy stronami napięcie, które kończy się kolejną fazą,

2. Ostrej przemocy – to właśnie wtedy najczęściej wzywana jest policja, dochodzi do agresji sprawcy.

3. Ostatnia faza to miodowy miesiąc – próba łagodzenia sytuacji i przeprosin, skruchy sprawcy. Wtedy najczęściej ofiara przemocy wycofuje się ze współpracy z instytucjami pomocy, wraca do sprawcy. Przemoc nie jest zjawiskiem jednorazowym, incydentalnym lecz złożonym procesem, który się powtarza, a czasem może nabierać na sile. Dorosłe osoby w wyniku doznawania przemocy mogą mieć:

- zaniżone poczucie wartości,
- przekonanie o nieważności swoich problemów, marzeń, planów,
- poczucie braku wpływu na własne życie, braku siły,
- rozwiniętą silną zależność,
- przekonanie, że nic nie zmieni mojej sytuacji (bierność),
- obniżony nastrój, drażliwość,
- dolegliwości psychosomatyczne,
- brak szacunku dla siebie,
- poczucie winy,
- zaburzenia snu,
- stany lękowe,
- depresję,
- szukanie ucieczki w uzależnieniu od alkoholu, leków.⁴Czynnikami ryzyka przemocy są:

1. Normy społeczne i kulturowe, tzn. jest ona skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, zwłaszcza kobiet.

2. Dziedziczenie wzorca przemocy, czyli przekazywania z pokolenia na pokolenie. Dzieci wychowujące się w takim środowisku przyswajają pewne zachowania dorosłych i wcielają je w swoim dorosłym życiu.

3. Uzależnienie i nadużywanie alkoholu. Wiele przestępstw jest popełnianych pod wpływem alkoholu w tym również przemoc. Alkohol oraz inne środki odurzające osłabiają kontrolę własnych zachowań, powoduje błędną ocenę sytuacji.

4. Środowisko społeczne, tj. stres związany z sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny, jak bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe, zdrowotne, co powoduje frustrację i rozdrażnienie.[#]Zgodnie z przepisami prawa w/w zjawisko jest przestępstwem, a co się z tym wiąże sprawca powinien zostać ukarany. Z perspektywy moralnej i psychologicznej bowiem najważniejsze jest potępienie czynu (aktu przemocy), ochrona osoby pokrzywdzonej przed bezprawiem oraz sprawiedliwe ukaranie sprawcy. Są to kluczowe aspekty, które należy brać pod uwagę w sytuacji kryzysowej udzielając pomocy osobie doznającej przemocy.[#]Istotnym zagrożeniem, utrwalającym problem przemocy w rodzinie są **stereotypy** związane z tym zjawiskiem. Ich powszechność i związany z tym negatywny ich wpływ pochodzi z przekonującej mocy ich powtarzania co z kolei prowadzi do ich utrwalania. Najczęściej występujące stereotypy dotyczące rodzin z naszego kręgu kulturowego to:

- **w sprawy rodzinne nie należy się wtrącać:** „brudy pierze się we własnym domu”, „co to za ptak, co własne gniazdo kala?”, „wolność Tomku w swoim domku”, „mój dom - moją twierdzą”, „bliscy nie krzywdzą tylko pouczają”, itp.;
  - **przemoc dotyczy rodzin patologicznych**, z tzw.: „marginesu”: „przemoc i alkohol, to jedno”, „to taka porządna religijna rodzina - niemożliwe, by była tam przemoc”, „oni oboje są wykształceni - nie mogli tego zrobić swojemu dziecku”, „on na takim stanowisku nie robiłby czegoś takiego swojej rodzinie” itp.;
  - **przemocą jest tylko bicie:** „nikt nikogo nie pobił, więc nie było przemocy”, „nie ma żadnych śladów - więc nie ma przemocy”, itp.;
  - **kobieta powinna wstydzić się, jeśli doznaje przemocy:** „to wszystko twoja wina - powinnaś się wstydzić”, „twoja rodzina - świadczy o tobie”, „kobieta jest strażniczką domowego ogniska”, „widocznie nie dosyć się starała”, „musisz być samolubną egoistką”, itp.;
  - **dla dobra dzieci i trwałości rodziny powinno się znosić wszystko ze strony współmałżonka:** „kobieta powinna poświęcić się dla dobra dzieci i rodziny”, „powinam wytrzymać wszystko dla dobra dzieci”, „dzieci powinny mieć ojca i matkę”, „lepszy zły ojciec/matka, niż żaden” itp.;
  - **jeśli przestanie pić, wszystko będzie dobrze, warto czekać, może kiedyś zrozumie i przestanie pić i bić:** „wszystko przez to picie, poza tym - to dobry mąż i ojciec”, „przestanie pić, wszystko będzie dobrze”, „prawdziwa miłość powinna wszystko wybaczyć”, „może kiedyś się ocknie i zrozumie - to taki dobry człowiek”, itp.;
  - **ofiara sama sobie jest winna:** „widocznie go sprowokowała”, „pewnie jest masochistką, skoro go nie opuszcza - musi lubi być bita”, „pewnie coś takiego zrobiłam, że on nie mógł inaczej”, „starałem się, ale ona nie dała mi wyjścia”, itp.;
- Mity i stereotypy opisują więc różne „pożądane” relacje w rodzinie, pomiędzy mężem i żoną, partnerami, pomiędzy rodzicami i dziećmi. Wyznaczają uświęcone tradycją role kobiecie, mężczyźnie, dzieciom, „wyjaśniają” samo zjawisko i „dają wskazówki”, jak należy postępować wobec problemów rodzinnych. Wiele z nich również, w najlepszej intencji ochrony rodziny, sprzyja niestety przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymanie się od reakcji osób z zewnątrz. Uwalnianie się od stereotypów utrudnione jest przez fakt, że fałszywe założenia często są związane z przekonaniami charakterystycznymi dla danego środowiska. Osobom żyjącym w społeczności, gdzie panuje przyzwolenie na dominację jednej płci nad drugą, wyzysk, agresję słowną i fizyczną jest o wiele trudniej przeciwstawić się takiemu traktowaniu niż tym, których otoczenie takich zachowań nie aprobuje. Dlatego należy powszechnie utrwalac negatywny wpływ stereotypów na życie danych społeczności.

3. Diagnoza zjawiska przemocy w Gminie Wiązownica w latach 2014-2017 Gminę Wiązownica zamieszkuje 11 877 mieszkańców (na stan na koniec listopada 2018r.), położona jest we wschodniej części województwa podkarpackiego w powiecie jarosławskim. Administracyjnie podzielona jest na 12 sołectw zamieszkałych łącznie przez 11.877 mieszkańców. Sołectwa Gminy Wiązownica to: Cetula, Manasterz, Mołodycz, Nielepkowice, Piwoda, Radawa, Ryszkowa Wola, Surmaczówka, Szówsko, Wiązownica, Wólka Zapalowska, Zapalów. Zarządzeniem Wójta Gminy Wiązownica w 2011 r. został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W jego skład wchodzi przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy, Policji, Oświaty, Służby Zdrowia i Sądu. Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. W przedmiocie przemocy w rodzinie Gmina współpracuje z Komisariatem Policji w Wiązownicy, Sądem Rejonowym w Jarosławiu w tym z kuratorami rodzinnymi, karnymi i społecznymi, Prokuraturą Rejonową w Jarosławiu, z pedagogami szkół podstawowych i gimnazjum, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu i Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiązownicy, a całą obsługą zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Na terenie Gminy brak jest Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Najbliższy znajduje się w Jarosławiu. Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy realizowany jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu. To właśnie tam kierowane są osoby z terenu Gminy. W latach 2014-2017 odbyło się łącznie 32 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 274 posiedzeń w ramach grup roboczych. Podczas prac Zespołu rozmawiano na temat zjawiska przemocy na terenie gminy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych pracowali nad 71 procedurami „Niebieskiej Karty”. Poniższa tabela przedstawia przebieg działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2014-2017.

Tabela 1. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2014-2017

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	8	8	8	8
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych	90	84	54	46
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	25	20	12	14
w tym: sporządzone przez Policję	24	17	7	13
w tym: sporządzonych przez pracowników GOPS-u	1	3	9	1
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	17	26	12	11
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	1	6	2	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Pomoc dla ofiar przemocy z terenu gminy Wiązownica organizowana i koordynowana jest przez Zespół Interdyscyplinarny, którego obsługę techniczną zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Zespół Interdyscyplinarny stanowi grupa specjalistów podejmująca się współpracy celem udzielenia pomocy osobom lub całym rodzinom znajdującym się w kryzysie i dotkniętym problemem przemocy. Działania te skierowane są na rozwiązanie konkretnego problemu poprzez ustalenie sytuacji danej rodziny dotkniętej przemocą w ramach procedury „Niebieskiej Karty” i wystosowania wytycznych do działania dla powołanych grup roboczych.

Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Do zadań takich grup roboczych należy, w szczególności: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań. Liczba pracujących w danym roku grup roboczych jest względnie stała i jest wprost proporcjonalna do ilości wszczętych procedur w ramach „Niebieskich Kart”. Należy również wspomnieć, że w wybranych przypadkach decyzją Zespołu Interdyscyplinarnego procedura „Niebieskiej Karty” realizowana jest w ramach zespołów monitorujących (pracownika socjalnego i dzielnicowego), którzy badają sytuację danych rodzin, w których zjawiska przemocowe miały raczej charakter incydentalny. Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych wykonują zadania w ramach obowiązków służbowych lub zawodowych. Prace w ramach grup roboczych są prowadzone w zależności od potrzeb zgłaszanych przez Zespół lub wynikających z problemów występujących w indywidualnych przypadkach.

4. Zasady działania programu W zakresie udzielania pomocy osobom doznającym przemocy, korekty zachowań osób stosujących przemoc oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie Program oparty jest na następujących zasadach:

- **współpracy i współdziałania** organów władzy publicznej, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działaniu pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej), a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z przeciwdziałaniem występowania przemocy, ochrona ofiar przemocy w rodzinie oraz ich negatywnym skutkom,
- **jawności życia publicznego** i związanych z tym działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie przeciwdziałania przemocy z poszanowaniem godności człowieka,
- **szczególnej ochrony praw dzieci**, a zwłaszcza zachowania ich prawa do życia i rozwoju, do posiadania rodziny; do wychowania przez rodziców naturalnych, do wolności religii lub przekonań, do swobodnego wyrażania poglądów i poszanowania ich przez dorosłych, do wolności od przemocy fizycznej lub psychicznej, wolności od wyzysku, nadużyć seksualnych i okrucieństwa.

5. Cel główny programu Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wiązownica ma za zadanie:

- a) efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- b) zmniejszenie negatywnych skutków występowania przemocy w życiu społecznym i rodzinnym,
- c) usprawniania współdziałania służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy,
- d) podnoszenie świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy domowej. Głównym celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie oraz tworzenie warunków zapewniających rodzinie i jej członkom bezpieczeństwo, prawo do zachowania i poszanowania godności i dóbr osobistych oraz rozwój i funkcjonowanie w rodzinie wolnej od przemocy i agresji domowej. Program opierać się będzie w głównej mierze na profilaktycznym przeciwdziałaniu, poprzez monitorowanie środowisk w bieżącej pracy socjalnej, wczesnym rozpoznaniu zagrożeń, zdiagnozowaniu przyczyn i ustaleniu planu zaradczego. Istotną rolą podejmowanych w Programie działań, będą szeroko prowadzone kampanie informacyjne, programy edukacyjne, poradnictwo i doradztwo. Program zakłada także doskonalenie, poprzez szkolenia, kadr, przygotowanych do skutecznego zapobiegania i interwencji w razie kryzysu. W sytuacjach wymagających interwencji kryzysowej koordynacją działań zajmować się będzie Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w którym przedstawiciele podmiotów realizujących Program, zdiagnozują sytuację rodziny wymagającej pomocy, ustalą plan działań i wyznaczą jego wykonawców.

6. Cele szczegółowe i kierunki działania

a) **Zapobieganie zjawiskom przemocy poprzez działania monitorujące, diagnozujące oraz uprzedzające występowanie istotnych problemów zagrażających bezpieczeństwu rodziny i jej członków.** Celem działań monitorujących, diagnozujących i uprzedzających zjawisko przemocy jest zbieranie i agregowanie danych na temat przemocy oraz podnoszenie świadomości i wrażliwości społecznej w tym zakresie wśród mieszkańców gminy Wiązownica. Działania te realizowane będą poprzez następujące zadania:

- rejestrowanie przypadków przemocy w rodzinie poprzez ewidencję „Niebieskich Kart”,
- sporządzanie corocznego raportu z pracy Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych,
- diagnoza zjawisk i przyczyn występowania przemocy domowej,
- tworzenie urozmaiconej oferty zajęć pozalekcyjnych, zajęć wyrównawczych dla mniej zdolnych uczniów, uczenie umiejętności radzenia sobie ze stresem, łagodzenia konfliktów, komunikacji, mediacji i budowania dobrych relacji rówieśniczych,
- opracowywanie i publikowanie materiałów informacyjnych na temat zjawiska przemocy oraz możliwości korzystania z usług instytucji udzielających pomocy (plakaty, ulotki, broszury, informacje na stronie internetowej),
- organizowanie specjalistycznych szkoleń dla przedstawicieli instytucji i podmiotów tworzących system pomocy, w tym dla pracowników socjalnych, policjantów, pedagogów i psychologów, nauczycieli - wychowawców szkolnych, pracowników ochrony zdrowia i wymiaru sprawiedliwości oraz pracowników innych instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- udzielanie pomocy w postaci finansowej oraz pracy socjalnej niezamożnym i niezaradnym życiowo rodzinom, pomoc w likwidacji potencjalnych przyczyn występowania przemocy – aktywizacja na rynku pracy, poradnictwo i doradztwo prawne, psychologiczne, terapia rodzinna-nabywanie umiejętności rozładowywania stresu, mediacji i komunikacji, budowania dobrych relacji.

Podmiotami odpowiedzialnymi za działania monitorujące, diagnozujące oraz uprzedzające zjawisko przemocy będą wszyscy realizatorzy Programu, a w szczególności Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy, Posterunek Policji w Wiązownicy oraz Szkoły. Realizacja odbywać się będzie w całym okresie trwania Programu. Podnoszenie świadomości, profilaktyka i edukacja w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie skierowana będzie do możliwie najliczniejszej grupy mieszkańców gminy Wiązownica. Wskaźnikami osiągnięcia celu w ramach działań monitorujących, diagnozujących i uprzedzających zjawisko przemocy będą:

- ewidencja procedur „NK”,
- raport z pracy Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych,
- liczba dzieci uczęszczających na zajęcia pozalekcyjne, wyrównawcze,
- liczba wydanych materiałów informacyjnych - plakatów, ulotek, broszur oraz informacje zamieszczone na stronie internetowej,
- liczba specjalistycznych szkoleń dla kadry zaangażowanej w przeciwdziałanie przemocy,
- raport z diagnozy zjawisk i przyczyn występowania przemocy domowej,
- liczba udzielonych pomocy w postaci finansowej oraz pracy socjalnej.

b) Zapobieganie zjawiskom przemocy poprzez działania interwencyjne dla rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy Celem działania interwencyjnego dla rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej jest skierowanie profesjonalnej pomocy i wsparcia adresowanego bezpośrednio lub pośrednio do osób doświadczających przemocy w rodzinie a także zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie poprzez zwiększenie dostępności pomocy. Odbywać się będzie poprzez: ·zapewnienie pomocy finansowej, rzeczowej, usługowej oraz innej umożliwiającej prawidłowe funkcjonowanie rodzin, a w szczególności dzieci z tych rodzin, ·udostępnienie do publicznej wiadomości informatorów o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie, ·zapewnienie bezpiecznego schronienia osobom doświadczającym przemocy (natychmiastowy charakter pomocy wynikający z konieczności reagowania na zagrożenie życia, zdrowia) lub w miarę możliwości izolowanie sprawców przemocy od rodziny, ·aktywizowanie najbliższego otoczenia, włączanie osób bliskich – krewnych, przyjaciół, sąsiadów do sieci wsparcia, pozwalającego na wspólne rozwiązywanie problemów sytuacji kryzysowych (angażowanie społeczności lokalnych w działanie wspierające oraz wzajemną pomoc osób i rodzin), ·zwiększenie dostępności do bezpłatnych porad prawnych, ·izolowanie osób stosujących przemoc od osób jej doświadczających, w tym eksmisje z domu zamieszkania rodziny lub nakaz jego opuszczenia, zakaz zbliżania się do ofiar przemocy, ·udział sprawców przemocy w terapii leczenia uzależnień ·warunkowe zawieszanie kary osobom stosującym przemoc w rodzinie pod warunkiem uczestniczenia osoby stosującej przemoc w programach korekcyjno – edukacyjnych. Podmiotami odpowiedzialnymi za działania interwencyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy będą Zespół Interdyscyplinarny, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jarosławiu, Sąd Rejonowy w Jarosławiu, Prokuratura Rejonowa w Jarosławiu, Posterunek Policji w Wiązownicy, przedstawiciele ochrony zdrowia. Realizacja odbędzie się w całym okresie trwania Programu. Wskaźnikami osiągnięcia celu w ramach działań interwencyjnych w związku z występującą przemocą będą: ·liczba podjętych interwencji kryzysowych wobec ofiar przemocy (dorosłych i dzieci), ·liczba osób – ofiar przemocy objętych bezpłatnym poradnictwem prawnym w wyniku skierowania przez grupę roboczą, ·liczba osób – ofiar przemocy objętych bezpłatnym wsparciem w ramach terapii dla współuzależnionych, ·liczba osób (kobiety/mężczyźni/dzieci), którym udzielono całodobowego schronienia, ·liczba wyroków w sprawach karnych w związku ze stosowaniem przemocy w rodzinie (w tym zakończonych warunkowym zawieszeniem kary), ·liczba wyroków Sądu Rodzinnego w sprawach dzieci krzywdzonych - ofiar przemocy, ·ilość spraw, w których zastosowano środki zapobiegawcze wobec sprawców przemocy (dozór policyjny, opuszczenie dotychczasowego lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z ofiarą, areszt tymczasowy), ·liczba „Niebieskich Kart” rozpatrzonych przez Zespół Interdyscyplinarny, ·liczba procedur w ramach których powołano grupy robocze, ·liczba działających zespołów monitorujących rodziny z problemem przemocy, ·liczba zakończonych procedur prowadzonych przez grupy robocze.

7. Realizatorzy Gminnego Programu Program łączy zasoby kadrowe, rzeczowe, wiedzę, kompetencje, umiejętności oraz doświadczenia instytucji i podmiotów, takich jak: Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Policja, Sąd i Prokuratura, kuratorzy sądowi, Kościoły, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, instytucje kultury oraz instytucje podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej. W/w podmioty są również źródłem informacji o skali problemów, związanych z przemocą. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy - opracowuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Wiązownicy, koordynuje i pełni nadzór merytoryczny nad działaniami wynikającymi z Programu, opracowuje i realizuje plan wydatków Gminnego Programu. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań w/w placówek i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Posterunek Policji w Wiązownicy prowadzi działania mające na celu zapobieganie zjawisku przemocy. Szkoły realizują działania

prewencyjne, dotyczące zapobiegania problemom społecznym, w oparciu o szkolne programy profilaktyki.
Celami szkolnych programów profilaktyki są następujące zagadnienia:

- 1) eliminowanie lub redukowanie wśród uczniów zachowań ryzykownych,
- 2) rozwijanie postaw prozdrowotnych,
- 3) promowanie pozytywnych wzorów osobowościowych,
- 4) prowadzenie doskonalenia nauczycieli i pedagogów szkolnych.

8. **Monitoring** Bieżącą oceną Programu i jego procedur zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Poszczególne działania i procedury będą podlegać monitoringowi, mającemu na celu stałą poprawę efektywności i szybkości reakcji na zaistniałe zjawisko przemocy. **SPIS TABEL Tabela 1. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2014-2017 .....7**

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

z dnia 25 stycznia 2019 r.

w sprawie zmiany uchwały Nr III/9/2010 w sprawie uchwalenia statutu samorządowego zakładu budżetowego – Zakładu Gospodarki Komunalnej Gminy Wiązownica.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. h ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2018.994 t. j. z dnia 2018.05.24 z późn. zm.) oraz art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku o finansach publicznych (Dz.U.2017.2077 t. j. z dnia 2017.11.10) uchwała się, co następuje:

§ 1. 1. W Statucie Zakładu Gospodarki Komunalnej Gminy Wiązownica stanowiącego załącznik do uchwały Nr III/9/2010 Rady Gminy Wiązownica z dnia 29 grudnia 2010 r. w sprawie uchwalenia statutu samorządowego zakładu budżetowego – Zakładu Gospodarki Komunalnej Gminy Wiązownica. wprowadza się następujące zmiany:

1. § 5 otrzymuje nowe brzmienie:

§ 5. 1. Zakładem kieruje Dyrektor i reprezentuje go na zewnątrz.

2. Dyrektor może mieć jednego zastępcę.

3. Zastępcę Dyrektora, po zasięgnięciu opinii Wójta, zatrudnia i zwalnia Dyrektor".

4. Dyrektor działa na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez Wójta Gminy oraz ponosi odpowiedzialność za realizację zadań o których mowa w "§ 4 Statutu.

5. Dyrektora Zakładu powołuje i odwołuje Wójt Gminy.

6. Zwierzchnikiem służbowym Dyrektora jest Wójt Gminy.

§ 2. 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica.

§ 3. 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

**UCHWAŁA NR IV/43/2019
RADY GMINY WIĄZOWNICA**

z dnia 25 stycznia 2019 r.

**w sprawie zmiany uchwały Nr XXVII/352/06 w sprawie nadania Statutu Gminnego Centrum Kultury
w Wiązownicy.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. h ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2018.994 t.j. z dnia 2018.05.24 z późn. zm.) oraz art. 13 ust. 1, art. 15 ust. 8 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U.2018.1983 t.j. z dnia 2018.10.16 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1. 1. W Statucie Gminnego Centrum Kultury w Wiązownicy stanowiącego załącznik do uchwały **XXVII/352/06** Rady Gminy Wiązownica z dnia 27 lutego 2006 r. w sprawie nadania statutu Gminnego Centrum Kultury w Wiązownicy wprowadza się następujące zmiany:

1. § 10 otrzymuje nowe brzmienie:

§ 10. 1. Gminnym Centrum Kultury kieruje Dyrektor.

2. Dyrektor może mieć jednego zastępcę.

3. Zastępcę Dyrektora, po zasięgnięciu opinii Wójta, powołuje i odwołuje Dyrektor".

§ 2. 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica.

§ 3. 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

z dnia 25 stycznia 2019 r.

w sprawie ogłoszenia kalendarza wyborczego i zarządzenia wyborów Sołtysów w gminie Wiązownica.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 i art. 36 ust.2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2018 r. poz. 994 z późn. zm.) oraz § 18 ust. 8 i 9 Statutów Sołectw zatwierdzonych uchwałą nr V/39/03 Rady Gminy Wiązownica z dnia 28 lutego 2003 r. w sprawie zatwierdzenia statutów Sołectw (Dz. Urz. Województwa Podkarpackiego nr 38, poz. 755) Rady Gminy Wiązownica uchwała co następuje:

§ 1. Zarządzić przeprowadzenie zebrań przedwyborczych w poszczególnych Sołectwach Gminy Wiązownica w celu wyłonienia kandydatów na Sołtysów oraz członków Obwodowych Komisji Wyborczych w następujących terminach:

Lp.	Nazwa Sołectwa	Termin zebrania	Godzina zebrania
1.	Ryszkowa Wola	17.02.2019	8 ⁴⁵
2.	Cetula	17.02.2019	10 ³⁰
3.	Zapałów	17.02.2019	12 ¹⁵
4.	Surmaczówka	17.02.2019	14 ³⁰
5.	Wólka Zapałowska	17.02.2019	15 ³⁰
6.	Manasterz	17.02.2019	16 ³⁰
7.	Piwoda	24.02.2019	9 ⁰⁰
8.	Nielepkowice	24.02.2019	11 ⁴⁵
9.	Mołodycz	24.02.2019	13 ⁰⁰
10.	Radawa	24.02.2019	14 ³⁰
11.	Wiązownica	24.02.2019	16 ⁰⁰
12.	Szówsko	24.02.2019	18 ⁰⁰

§ 2. Zobowiązuje się Wójta Gminy Wiązownica do powołania komisji wyborczych w poszczególnych sołectwach, ustalenia numerów i granic obwodów głosowania oraz siedzib Obwodowych Komisji Wyborczych w Gminie Wiązownica do dnia 28 lutego 2019 r. w formie obwieszczenia.

§ 3. Zobowiązuje się Przewodniczących Komisji Wyborczych do przyjmowania zgłoszeń kandydatów na Sołtysów oraz do podania do publicznej wiadomości w formie obwieszczenia rejestru kandydatów na Sołtysów w porządku alfabetycznym do dnia 3 marca 2019 r.

§ 4. Ustala się termin wyborów Sołtysów na dzień 10 marca 2019 r. (niedziela) w godzinach:8⁰⁰ do 18⁰⁰.

§ 5. Nadzór nad wykonaniem uchwały powierza się Komisji Budżetowo Gospodarczej Rady Gminy Wiązownica.

§ 6. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica i Komisjom Wyborczym powołanym w trybie czynności wyborczych Zarządzeniem Wójta Gminy Wiązownica.

§ 7. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

z dnia 25 stycznia 2019 r.

w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie na rzecz Gminy Wiązownica nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa położonych w obrębie Radawa.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.9 lit. "a", w związku z art.7 ust.1 pkt.2 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2018.994 t.j. ze zm.) oraz art.5 ust.4 ustawy z dnia 10 maja 1990r. przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz.U.1990.32.191 t.j. ze zm.) Rada Gminy Wiązownica uchwala co następuje:

§ 1. Wyraża zgodę na nieodpłatne nabycie na rzecz Gminy Wiązownica nieruchomości stanowiących własność Skarbu Państwa, położonych w obrębie Radawa, oznaczonych w ewidencji gruntów jako:

- działka nr 56/227 o pow. 0,06ha stanowiąca drogę wewnętrzną,
- działka nr 56/189 o pow. 0,05ha stanowiąca drogę wewnętrzną,
- działka nr 39/57 o pow. 0,03ha stanowiąca drogę wewnętrzną,
- działka nr 39/68 o pow. 0,04ha stanowiąca drogę wewnętrzną.

§ 2. Nieruchomości opisane w §1 uchwały przyjmuje się w celu realizacji zadań własnych Gminy Wiązownica.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

**UCHWAŁA NR IV/46/2019
RADY GMINY WIĄZOWNICA**

z dnia 25 stycznia 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wiązownica na lata
2019 – 2024**

Na podstawie 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2018 r., poz. 994 z późn. zm.), art. 16 b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2018 r., poz. 1508 z późn. zm.) – uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wiązownica na lata 2019 – 2024, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wiązownica.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica

Krzysztof Socala

Załącznik do uchwały Nr IV/46/2019
Rady Gminy Wiązownica
z dnia 25 stycznia 2019 r.

Załącznik do Uchwały Nr IV/46/2019
Rady Gminy Wiązownica
z dnia 25 stycznia 2019 r.

**GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE WIĄZOWNICA
NA LATA 2019 – 2024**

WIĄZOWNICA 2019 SPIS TREŚCI

WSTĘP Ustawa o pomocy społecznej w art. 17 ust 1 pkt 1 wskazuje, iż do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowywanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wiązownica został przygotowany na lata 2019-2024. W swoich założeniach programowych odnosi się do innych dokumentów z zakresu polityki społecznej funkcjonujących na poziomie europejskim, ogólnopolskim i samorządowym. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, przeprowadzona na potrzeby opracowania dokumentu strategii, została oparta na danych będących w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy uzyskane w toku bieżącej działalności, danych uzyskanych z PUP w Jarosławiu oraz instytucji i organizacji współpracujących z Ośrodkiem tj. placówek oświaty, ochrony zdrowia, policji czy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W opracowanym dokumencie można wyróżnić dwie zasadnicze części. Część analityczno – diagnostyczną obejmującą informacje dotyczące gminy oraz część programową. Część programowa określa założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata ujęte w formie misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań. W części programowej wskazane zostały podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń oraz określony został czas realizacji wyznaczonych działań. Ponadto przedstawione zostały wskaźniki monitoringowe, ramy finansowe strategii, prognoza zmian oraz informacja na temat sposobu wdrożenia dokumentu i prowadzenia monitoringu jego realizacji.

I. CZĘŚĆ ANALITYCZNO - DIAGNOSTYCZNA

1. Charakterystyka Gminy Gmina Wiązownica położona jest we wschodniej części województwa podkarpackiego

w powiecie jarosławskim. Sąsiaduje z gminami Laszki, Jarosław (powiat jarosławski), Stary Dzików i Oleszyce (powiat lubaczowski) oraz Adamówką i Sieniawą (powiat przeworski). Administracyjnie podzielona jest na 12 sołectw zamieszkałych łącznie przez 11.877 mieszkańców. Gmina zajmuje obszar 244 km². Wiązownica jest największą powierzchniowo gminą w powiecie jarosławskim. Pod względem ilości mieszkańców zajmuje trzecie miejsce w powiecie po Radymnie i Jarosławiu. Sołectwa Gminy Wiązownica to: Cetula, Manasterz, Mołodycz, Nielepkowice, Piwoda, Radawa, Ryszkowa Wola, Surmaczówka, Szówsko, Wiązownica, Wólka Zapałowska, Zapałów. Gmina Wiązownica zlokalizowana jest w Kotlinie Sandomierskiej. Ze względów morfologicznych na jej terenie można wyróżnić następujące jednostki: wysoczyznę z dolinami bocznymi, dolinę rzeki San, wydmy (słabo wykształcone za wyjątkiem Radawy i na północ od Lubaczówki), Wysoczyznę Płaskowyżu Tarnogrodzkiego przecinaną dolinami bocznymi rzeki Lubaczówka oraz jej dopływów. Kotliną Sandomierską powstała w okresie trzeciorzędu, natomiast ukształtowanie jej powierzchni dokonało się głównie w epoce lodowcowej. Budowę geologiczną Kotliny Sandomierskiej tworzą osady morza głównie ły, piaski, żwiry i gliny. Znajdujące się w dolinie Sanu złoża żwirów eksploatowane są na skalę przemysłową, jako cenny materiał budowlany. Część obszaru gminy Wiązownica wchodzi w skład Sieniawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Stanowi on duży kompleks tzw. Lasów Sieniawskich. Obejmuje tereny położone w środkowo - zachodniej części byłego województwa przemyskiego o powierzchni 52,408 ha. Południowa granica obszaru przebiega granicami wsi Wólka Zapałowska, Surmaczówka i Radawa. Na obszarze gminy przeważają gleby bielcowe (Wiązownica, Cetula, Piwoda), brunatne (Wiązownica, Manasterz, Radawa, Wólka Zapałowska, Zapałów) i mady (Zapałów, Nielepkowice, Szówsko). Większość gleb zbonifikowana jest w klasach III, IV, V oraz VI. Teren gminy Wiązownica obfituje w złoża glin zwałowych i rzecznych mających zastosowanie w produkcji ceramicznej. Ponadto w rejonie koryta rzeki San prowadzi się wydobycie piasku. Piaskownie istnieją na obszarze Manasterza, Cetuli i Radawy. Gminę Wiązownicę charakteryzuje dobrze rozwinięta sieć hydrograficzna. Szczególnie dużo wód powierzchniowych występuje w jej południowej i południowo - zachodniej części leżącej w zlewni rzeki San oraz jej prawego dopływu rzeki Lubaczówki z dopływami (Radawka, Starycz Bachórkowa, Ruczalka). Pod względem klimatycznym gmina prawie w całości leży w strefie klimatycznej nizinnej. Jedynie część południowo-zachodnia pozostaje w zasięgu klimatu podgórskiego. Obszar Płaskowyżu Tarnogrodzkiego i doliny Sanu zalicza się do sandomiersko - rzeszowskiej dzielnicy klimatycznej chłodniejszej i suchszej w porównaniu do graniczącej od zachodu dzielnicy klimatycznej tarnowskiej. Najkorzystniejsze warunki klimatu lokalnego charakteryzują obręb trasy nad zalewowej rzeki San oraz wysoczyznę Płaskowyżu Tarnogrodzkiego. Niekorzystne i mało korzystne występują w dolinach. Warunki klimatyczne sprzyjają stosunkowo długiemu okresowi wegetacyjnemu i związanemu z powyższym rozwojowi rolnictwa.

2. DEMOGRAFIA Jedną z głównych składowych kształtujących procesy rozwojowe w gminie są jej mieszkańcy. W skład gminy Wiązownica wchodzi 12 sołectw, z których drugim co do wielkości pod względem mieszkańców jest sołectwo Wiązownica. Miejscowość Wiązownica jest głównym ośrodkiem w gminie, zlokalizowana jest tam siedziba władz i stanowi najważniejszy ośrodek życia społecznego w gminie. Gmina Wiązownica zamieszkiwana jest przez 11 877 mieszkańców (stan na koniec roku 2018 - dane statystyczne Urząd Gminy Wiązownica) w tym 5 969 kobiet, które stanowiły 50,26 % ogółu ludności. W latach 2014-2017 liczba dzieci i młodzieży ulegała tendencji spadkowej, natomiast zarówno liczba osób w wieku produkcyjnym, jak i osób starszych systematycznie się zwiększała. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela. **Tabela . Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2014-2017**

	2014	2015	2016	2017
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	2498	2433	2395	2380
liczba osób w wieku produkcyjnym	7397	7442	7460	7476
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1657	1705	1830	1850
ogółem	11552	11580	11685	11706

Dane Urzędu Gminy Wiązownica. Sytuacja demograficzna kształtowana jest przez takie wskaźniki, jak będący różnicą między liczbą urodzeń żywych i zgonów przyrost naturalny. Dane w tym zakresie odnoszące się do Gminy Wiązownica przedstawia poniższa tabela. **Tabela . Ruch naturalny ludności gminy w latach 2014-2017**

	2014	2015	2016	2017
liczba urodzeń	126	130	131	134
liczba zgonów	96	81	96	88
przyrost naturalny	30	49	35	46

Dane Urzędu Gminy Wiązownica. W analizowanym okresie liczba urodzeń w Gminie Wiązownica rosła, natomiast liczba zgonów spadała. Określony na podstawie przytoczonych danych przyrost naturalny w latach 2014-2017 r. był dodatni. Najwyższą wartość tj. 49 osiągnął w 2015 r. Z analizy danych statystycznych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2014-2017 systematycznie wzrasta. Mając na uwadze wydłużający się średni okres życia, odnotowana tendencja w strukturze demograficznej gminy jest niekorzystna i stanowi poważne wyzwanie dla służb i instytucji realizujących założenia polityki społecznej. Sytuacja ta wymaga ukierunkowania działań pomocowych w większym stopniu na potrzeby ludzi starszych, aby udzielać im odpowiedniego do potrzeb wsparcia – materialnego bądź rzeczowego, ale także zapewnić dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych oraz zorganizować różnorodne formy aktywizacji ruchowej, towarzyskiej i kulturalnej. Tendencja starzenia się społeczeństwa wymusza zmiany organizacyjne w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale też jest istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

3. POMOC SPOŁECZNA W zakres pomocy społecznej wchodzi zadania określone w ustawie o pomocy społecznej – realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Z końcem 2018 r. kadre GOPS-u stanowi 6 osób. Dane szczegółowe na temat stanu zatrudnienia w ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele. **Tabela . Stan zatrudnienia w GOPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 roku**

rodzaj stanowiska	liczba etatów	o ile etatów powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	5	1
asystent rodziny	1	–

pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	6	–
---	---	---

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Tabela . Wykształcenie kadry GOPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2018 roku

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie			liczba osób	
			kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe		1	3
	średnie kierunkowe		–	2
	zawodowe i niższe		–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	1	–
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	1
		w trakcie realizacji	–	–
	specjalizacja II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–	–
		w trakcie realizacji	–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej			–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	–
osoby zainteresowane podjęciem specjalizacji II stopnia w zawodzie pracownik socjalny			–	–

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Z końcem 2018 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadało trzech pracowników socjalnych natomiast wykształceniem średnim kierunkowym legitymowało się dwóch pracowników socjalnych. Kierownik posiada wykształcenie wyższe i posiada ukończoną specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej, a jeden pracownik socjalny posiadał I stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego. Prawo do wsparcia udzielanego przez GOPS mają osoby i rodziny, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych.

W odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe.

W analizowanym okresie od października 2014 r. do końca września 2018 r. kryterium to było ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Od 1 października 2018 r. kryteria dochodowe dla świadczeń z pomocy społecznej wynoszą odpowiednio:

701 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 528 zł na osobę w rodzinie. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2014-2018. **Tabela . Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2014-2017**

wielkość wydatków (w zł)	2014	2015	2016	2017
świadczenia z pomocy społecznej (własne)	183 549,54	236 053,92	169 907,68	162 586,74
na zadania własne gminy (dotacje)	432 615,79	433 660,62	429 668,66	445 449,61
na zadania zlecone gminie	46 464,97	55 060,01	60 041,00	69 073,50

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. W latach 2014-2017 środki finansowe przeznaczone przez gminę na pomoc mieszkańcom rosły. W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono na udzielanie świadczeń pomocy społecznej, głównie w formie zasiłków stałych, celowych, posiłku, zasiłków okresowych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2014-2017. **Tabela . Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2017**

	2014	2015	2016	2017
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	675	696	680	624

liczba rodzin	399	397	369	388
liczba osób w rodzinach	1634	1573	1416	1606
Udział % liczby osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w ogóle ludności gminy	14,16 %	13,58 %	12,12 %	13,72 %

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2014-2017 nieznacznie się waha z roku na rok i wyniosła w ostatnim roku analizy 1606 osób. Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności gminy, w 2016 r. odsetek ten waha się do 2,04 %. Uzupełnienie powyższych danych stanowią

przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej odbiorców pomocy społecznej w gminie w 2017 r. **Tabela . Analiza osób objętych pomocą społeczną w gminie w 2017 r.**

grupy wiekowe	liczba osób
18 - 25 lat	13
26 - 35 lat	103
36 - 45 lat	114
46 - 55 lat	71
56 - 65 lat	62
66 lat i więcej	25

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Analiza mieszkańców gminy objętych przez GOPS pomocą społeczną w 2017 r. wykazała, że największą grupę stanowiły osoby w wieku 26-45 lat (217 osoby). Powyższe dane uprawniają do stwierdzenia, iż najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w 2017 r. stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, często zmagające się

z bezrobociem, niepełnosprawnością czy długą i ciężką chorobą. Diagnozę tę potwierdzają dane dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, które za lata 2014-2017 przedstawia poniższa tabela. **Tabela . Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2014-2017**

powód przyznania pomocy	liczba rodzin				liczba osób w rodzinach			
	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
ubóstwo	187	152	144	134	658	627	588	514
bezdomność	-	3	3	4	-	16	11	10
potrzeba ochrony macierzyństwa	28	28	26	75	-	-	-	-
bezrobocie	193	197	173	162	820	808	702	634
niepełnosprawność	75	65	57	67	264	216	176	213
długotrwała lub ciężka choroba	139	116	101	122	527	428	393	439
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	40	41	90	81	192	182	497	427
przemoc w rodzinie	29	1	2	2	110	4	2	2
alkoholizm	25	25	6	6	85	100	13	11
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	3	1	1	2	5	3	1
zdarzenie losowe	1	1	1	0	3	3	4	0
sytuacja kryzysowa	-	-	-	-	-	-	-	-

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. W latach 2014-2017 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie było bezrobocie. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u z tego powodu zmniejszała się (do 162 rodzin w 2017 r.). Drugą bardzo częstą przyczyną udzielania pomocy było ubóstwo. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka z tego powodu także z roku na rok malała (do 134 rodzin w 2017 r.). Bardzo istotnymi przyczynami świadczenia pomocy społecznej w gminie były też długotrwała lub ciężka choroba i niepełnosprawność.. Stosunkowo częstymi przyczynami przyznawania pomocy były bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia

gospodarstwa domowego, potrzeba ochrony macierzyństwa oraz alkoholizm. Znacznie rzadziej GOPS udzielał pomocy z takich powodów jak: bezdomność, przemoc w rodzinie, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, zdarzenie losowe oraz sytuacja kryzysowa. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie przez GOPS wpływały na formę udzielanego wsparcia. Dane w tym zakresie za lata 2014-2017 przedstawia poniższa tabela. **Tabela . Formy wsparcia udzielanego w gminie przez GOPS w latach 2014-2017**

formy pomocy	liczba rodzin/osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			
	2014	2015	2016	2017
pieniężna	217	216	301	167
rzeczowa	254	260	247	221
praca socjalna	380	390	287	387
poradnictwo specjalistyczne	-	-	-	-
usługi opiekuńcze	-	-	-	-
specjalistyczne usługi opiekuńcze (SUO)	5	7	8	9
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	5	5	5	6

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. W latach 2014-2017 jedną z ważniejszych form wsparcia udzielaną mieszkańcom gminy była z tendencją malejącą z roku na rok pomoc finansowa, którą objęto 217 rodzin w 2014 r., 216 w 2015 r., 301 w 2016 r. i 167 w 2017r. Bardzo ważną formę wsparcia udzielonego mieszkańcom stanowiła pomoc rzeczowa, która w analizowanym okresie również się zmniejszała (254 rodziny w 2014 r., 260 w 2015 r., 247 w 2016 r. i 221 rodzin w 2017 r. Była ona świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków. Istotną formą wsparcia beneficjentów była także praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. W latach 2014-2017 liczba rodzin, którym udzielono tego typu wsparcia, ulegała wahaniom (380 rodzin w 2014 r., 390 w 2015 r., 287 w 2016 r., 387 w 2017 r.). Wśród form wsparcia świadczonego przez GOPS znalazły się także specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Tą formą pomocy w latach 2014-2017 objęto łącznie 18 rodzin. Istotnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W latach 2014-2017 liczba zawartych kontraktów w poszczególnym roku wyniosła 45, w roku 2017 r. tych kontraktów zawarto 49. Osoby niemogące samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych i które tym samym wymagały całonocnej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, były kierowane przez GOPS do domów pomocy społecznej. W analizowanym okresie Ośrodek ponosił odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej za 5 osób w 2014 r., 5 osób w kolejnym roku, za 5 osób w 2016 r. i 6 osób w 2017 r. Dane na temat liczby skierowań do DPS-ów oraz liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela. **Tabela . Skierowania i pobyt w domach pomocy społecznej w latach 2014-2017**

	2014	2015	2016	2017
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-ów	1	-	-	1
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ach	5	5	5	6

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Rodzinom borykającym się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego przyznawana jest pomoc asystenta rodziny. W latach 2014-2017 realizowano tę formę pomocy. Wsparciem asystenta rodziny objęto przez ten okres 27 rodzin dysfunkcyjnych. W ramach realizowania Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych GOPS, we współpracy z GKRPA, realizował różne zadania – m.in. w okresie wakacji udzielał wsparcia finansowego dla dzieci z grupy podwyższonego ryzyka, biorących udział w letnim wypoczynku. Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z Zarządem Okręgowym Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Przemysłu. Współpraca ta obejmuje magazynowanie i dystrybucję żywności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym dla mieszkańców gminy Wiązownica. Pracownicy socjalni kwalifikują rodziny do tej formy pomocy, wydając stosowne skierowania. Tut. Ośrodek współpracuje również przy realizacji działań towarzyszących w ramach realizacji powyższego programu.

4. BEZROBOCIE Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu, w latach 2014-2017 liczba osób bezrobotnych w gminie spadała: 814 osób na koniec 2014 roku, 712 osób na koniec roku następnego, 679 osoby na koniec roku 2016 i 608 osób na koniec 2017r. Podobnie, zmniejszał się udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie osób bezrobotnych. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela. **Tabela . Bezrobotni w gminie w latach 2014-2017**

	2014	2015	2016	2017
liczba bezrobotnych w gminie	814	712	679	608
Liczba długotrwale bezrobotnych	510	434	395	340
Udział % długotrwale bezrobotnych	62,65 %	60,96 %	58,17 %	55,92 %

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Jarosławiu. Brak zatrudnienia jest na terenie gminy jednym z istotnych problemów społecznych. Taka konkluzja płynie też z badania powodu udzielania pomocy mieszkańcom przez GOPS. Bezrobocie jest jednym z ważniejszych problemów z jakim borykają się rodziny. Rodziny dotknięte bezrobociem są najbardziej zagrożone marginalizacją i wykluczeniem społecznym. Nie należy przy tym zapominać, że pozostawanie bez pracy prowadzi zwykle do powstawania kolejnych problemów, wśród których bardzo dotkliwie odczuwanym przez doświadczonych nim osoby i rodziny jest radykalne obniżenie statusu materialnego. Może to być powodem rozlicznych dysfunkcji, ograniczania udziału w życiu społecznym, utraty możliwości realizowania planów życiowych i rozwoju. Co prawda w gminie Wiązownica w latach 2014-2017 odnotowano spadek poziomu bezrobocia, ale w dalszym ciągu jest on jednak wysoki. Problemy, jakie powoduje brak zatrudnienia, odciskają silne piętno w życiu i świadomości dotkniętych bezrobociem osób, rodzin i całych środowisk. Sytuacja ta wymaga uwagi ze strony instytucji pomocowych i służb społecznych, przed którymi stoi trudne zadanie w zakresie niwelowania skutków bezrobocia.

5. BEZDOMNOŚĆ Bezdromność jest problemem społecznym charakteryzującym się brakiem stałego miejsca zamieszkania. Wiąże się ze zmianami demograficznymi i ruchliwością społeczną, z recesją gospodarczą, bezrobociem, ubóstwem, kryzysem polityki mieszkaniowej i wzrostem cen mieszkań oraz dysfunkcjonalnością instytucji opiekuńczo-resocjalizacyjnych i karnych, zaniedbujących obowiązek opieki następczej. Osobami bezdomnymi, obok tych, które są nimi z wyboru, najczęściej stają się ludzie w starszym wieku, matki z nieletnimi dziećmi, rodziny pełne nieposiadające środków finansowych na opłacenie mieszkania oraz osoby, które opuściły zakłady karne. Pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością z terenu gminy świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Przybiera ona głównie formę wsparcia finansowego, rzeczowego (odzież, posiłek) oraz udzielenie tymczasowego schronienia. W 2015 r. pomocą GOPS-u objętych było 3 rodziny (16 osób w rodzinie), w 2016 r. 3 rodziny (11 osób), a w 2017 r. 4 rodziny (10 osób w rodzinie). W 2014 r. roku nie odnotowano osób bezdomnych na terenie gminy. Na terenie gminy nie funkcjonują schroniska dla bezdomnych. Gmina nie dysponuje również mieszkaniem chronionymi dla osób bezdomnych.

6. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie należą do najpoważniejszych problemów społecznych. Do przyczyn popadania w alkoholizm można zaliczyć uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utratę zatrudnienia, natomiast narkomanii sprzyjają powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obronny przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Przemoc w rodzinie jest z kolei patologią mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore. Skuteczne przeciwdziałanie problemom uzależnień i przemocy w rodzinie oraz eliminacja ich niekorzystnego wpływu na społeczeństwo wymaga prowadzenia działań związanych z profilaktyką wspomnianych problemów i ich rozwiązywaniem oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych. Na szczeblu gminy działania te wyznaczane są w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, a także przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, a ich inicjowanie należy do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w gminie Wiązownica w latach 2014-2017. **Tabela . Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2014-2017 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie**

wielkość wydatków	2014	2015	2016	2017
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych (w zł)	111 709,61	134 621,12	108 970,05	140 788,31
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii (w zł)	13 879,15	10 385,96	4 100,76	10 148,92
Na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0	0	0	0
razem (w zł)	125 588,76	145 007,08	113 070,81	150 937,23

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiązownicy. W latach 2014-2017 r. kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem i narkomanią ulegały wahaniom, najwyższy poziom osiągając w 2017 r. (150 937,23 zł). Z roku na rok środki na ten cel stopniowo wzrastają. W analizowanym okresie na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie nie przeznaczano środków. Mieszkańcy mogą korzystać ze wsparcia instytucji w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela. **Tabela . Wykaz jednostek udzielających wsparcia z powodu uzależnień i przemocy w rodzinie działających na terenie gminy**

lp.	nazwa jednostki	adres
1.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Warszawska 15 37-522 Wiązownica
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	
3.	Punkt Poradnictwa dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. Jak wspomniano powyżej, ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące lokalnego rynku napojów alkoholowych oraz działalności GKRPA w gminie Wiązownica w latach 2014-2017 przedstawiają poniższe tabele. **Tabela . Lokalny rynek napojów alkoholowych w gminie w latach 2014-2017**

	2014	2015	2016	2017
liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie	52	48	54	51
liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	40	23	43	25
liczba decyzji podjętych w sprawie wygaśnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	5	50	8	15
liczba pozytywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	40	23	43	25
liczba negatywnych opinii GKRPA w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	0	0	1	0

Dane Urzędu Gminy w Wiązownicy. W latach 2014-2017 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w gminie utrzymuje się na podobnym poziomie (z 52 w 2014 r., do 48 w 2015 r., 54 w 2016 r. i 51 w 2017 r.). Wahaniom ulegała liczba wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (40 w 2014 r., 23 w 2015 r., 43 w 2016 r. i 25 w 2017 r.) Liczba pozytywnych opinii w sprawie wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych utrzymuje się na takim samym poziomie co liczba wydanych zezwoleń. Natomiast jedną opinię negatywną w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w analizowanych latach wydano 2016 r. **Tabela . Działalność GKRPA w latach 2014-2017 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie**

	2014	2015	2016	2017
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	32	26	26	30
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	26	21	17	22
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	20	26	25	8
liczba sprawców przemocy w rodzinie, których GKRPA skierowała	20	26	14	8

na terapię				
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o popełnieniu przestępstwa	0	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiązownicy. W ramach podejmowanych działań w 2014 r. GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu z 32 osobami, w 2015 r. z 26 osobami, w 2016 r. z 26 osobami, natomiast w 2017 r. 30. W rozpatrywanym okresie GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego w 2014 r. wobec 26 osób, w 2015 r. wobec 21 osób, w 2016 r. wobec 17 osób i w 2017 r. wobec 22. Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2014-2017 GKRPA kontaktowała się z odpowiednio: 20, 26, 25 i 8 osobami dotkniętymi tym problemem. W analizowanym okresie skierowano na terapię odpowiednio: 20, 26, 14 i 8 sprawców przemocy w rodzinie, natomiast GKRPA nie złożyła do prokuratury ani jednego zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa przeciwko sprawcom przemocy. W ramach realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii podejmowano też następujące działania: · w zakresie zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób i rodzin z problemem alkoholowym współpracowano z poradniami leczenia odwykowego i innymi ośrodkami wspomagającymi proces zdrowienia osób uzależnionych, · prowadzono rozmowy informacyjne dla osób i rodzin z problemem alkoholowym w godzinach pracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, udzielano informacji o chorobie alkoholowej

i możliwościach leczenia osób uzależnionych od alkoholu i członków rodzin, udzielano informacji na temat innych zaburzeń w funkcjonowaniu rodziny powodowanych przez picie alkoholu, przyjmowano wnioski do

GKRPA; · w szkołach podstawowych i gimnazjum w świetlicach szkolnych prowadzono zajęcia z programem profilaktycznym; pedagodzy szkolni obejmowali swym nadzorem dzieci i młodzież z grup podwyższonego ryzyka; · udzielano wsparcia finansowego w organizację imprez: „Pikniku Rodzinnego – Dnia Rodziny” w miejscowości Wiązownica, „Familiady” organizowanej przez Parafię Rzymsko – Katolicką w Szówsku, „Biesiady nad Wycząwą” w Wiązownicy, Gminnego Konkursu na „Rodzinną Szopkę Bożonarodzeniową” organizowanego przez Szkołę Podstawową w Wiązownicy, „Gminnego Przeglądu Teatrzyków Jasełkowych” – organizowanego przez Szkołę Podstawową w Wiązownicy i Manasterzu oraz GCK w Wiązownicy, „Gminnego Przeglądu Pieśni Patriotycznej” – organizowanego przez Szkołę Podstawową w Wiązownicy, „Festiwalu Kolęd i Pastoralek” organizowanego przez Dom Kultury i Parafię

w Zapałowie, których celem jest promowanie spędzania czasu wolnego bez używek i alkoholu w gronie rodziny oraz zdrowego stylu życia poprzez sport i dobrą zabawę. Pomoc finansową został również objęty Turniej Wiedzy o Ruchu Drogowym organizowanym przez Szkołę Podstawową w Ryszkowej Woli - realizującego program edukacyjno – interwencyjny, mający na celu zmniejszenie liczby nietrzeźwych użytkowników dróg, oraz bezpieczne poruszanie się pieszych i rowerzystów. · organizowano zajęcia sportowe dla dzieci i młodzieży, dofinansowywano działania

związane z rekreacją, turystyką i sportem jako alternatywnych form spędzenia wolnego czasu zapobiegających patologii społecznej, współpracowano z klubami sportowymi i szkołami – w zakresie zakupu sprzętu sportowego i rekreacyjnego, wyposażenie hal sportowych boisk i placów zabaw (organizacja imprez sportowych, turniejów piłki nożnej, siatkówki itp.). Poprzez dofinansowanie imprez sportowych i pogadarek na temat alkoholizmu czy różnego rodzaju zakup wspomnianych sprzętów pragniemy ukazać, że sport to dobry pomysł na profilaktykę, ponieważ promuje uniwersalne wartości, daje możliwość rozwoju osobistego i poprawia sprawność fizyczną · finansowano różne formy programów profilaktycznych promujących zdrowy styl życia i alternatywnych form spędzania czasu wolnego jak: imprezy, uroczystości połączone

z konkursami wiedzy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi, narkomanii, przemocy w rodzinie, bezpieczeństwa o ruch drogowym (zakup nagród dla laureatów)- organizowane przez Szkoły, Ośrodki Kultury, Parafie, Stowarzyszenia Katolickie (KSM, RAM), kluby, LKS, Koła Gospodyń Wiejskich, Zespoły Śpiewacze i inne stowarzyszenia. Zarządzeniem Wójta Gminy Wiązownica w 2011 r. został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W jego skład wchodzi przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy, Policji, Oświaty, Służby Zdrowia i Sądu. Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. W 2017 r. odbyło się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego oraz 46 posiedzeń w ramach grup roboczych. Podczas prac Zespołu rozmawiano na temat zjawiska przemocy na terenie gminy. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych pracowali nad 14 procedurami

„Niebieskiej Karty”. Poniższa tabela przedstawia przebieg działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2014-2017. Tabela . Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2014-2017

	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	8	8	8	8
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych	90	84	54	46
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	25	20	12	14
w tym sporządzone przez Policję	24	17	7	13
w tym sporządzonych przez pracowników GOPS-u	1	3	9	1
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	17	26	12	11
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	1	6	2	0

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy. W 2017 r. realizowano zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie. W ramach prowadzenia poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie: ·prowadzono w szkołach podstawowych i gimnazjum programy profilaktyczne obejmujące swoją tematyką problem alkoholu, narkomanii i przemocy w rodzinie; ·w szkołach podstawowych organizowano warsztaty profilaktyczne dla dzieci oraz dla rodziców; ·organizowano budujące więzi rodzinne oraz wzmacniające autorytet rodziców imprezy i kampanie dla dzieci i młodzieży. W ramach realizacji zadań współpracowano z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wiązownicy, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wiązownicy, Komisariatem Policji w Wiązownicy, pedagogami ze szkół podstawowych i gimnazjum, Kuratorem Sądowym i Społecznym w odniesieniu do stosujących bądź dotkniętych przemocą domową oraz zespołami interdyscyplinarnymi działającymi w innych gminach w związku z przekazywaniem spraw związanych ze zmianą adresu zamieszkania strony. Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 25 rodzinom (85 osób w rodzinach) w 2014 r., 25 rodzinom (100 osób w rodzinach) w 2015 r., 6 rodzinom (13 osób w rodzinach) w 2016 r. i 6 rodzinom (11 osób w rodzinach) w 2017 r. Przemoc w rodzinie była przyczyną przyznania wsparcia 29 rodzinom (110 osób w rodzinie)

w 2014 r., 1 rodzinie (4 osób w rodzinach) w 2015 r., 2 rodzinom (2 osób w rodzinach) w 2016 r. i 2 rodzinom (2 osób w rodzinach) w 2017 r. W analizowanym okresie pomoc z powodu narkomanii nie była udzielana. Warto dodać, że mieszkańcy mogą również korzystać ze wsparcia instytucji w zakresie uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie poza gminą – Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej Im. Profesora Antoniego Kępińskiego w Jarosławiu mieści się tam Oddział Terapii Uzależnienia Od Alkoholu oraz Poradnia Leczenia Uzależnień.

7. SYTUACJA DZIECI I MŁODZIEŻY Na terenie gminy funkcjonuje siedem szkół podstawowych jeden punkt filialny. Ogółem do szkół podstawowych na terenie gminy uczęszcza 1.211 uczniów. Stan techniczny większości szkół jest zadowalający. Szkoły mieszczą się w zmodernizowanych budynkach. Dzieci i młodzież szkolna pozostaje pod opieką 173 nauczycieli. Na terenie gminy działają również przedszkola: jedno przedszkole prowadzone przez siostry zakonne oraz 8 przedszkoli unijnych „Kompetentne przedszkolaki”. Placówki oświatowe oprócz swej oferty edukacyjnej posiadają także wsparcie pedagoga, opieką pielęgniarską oraz logopedę. W 4 placówkach do dyspozycji uczniów są wielofunkcyjne boiska sportowe. Dostęp do sali gimnastycznej zapewniają dzieciom i młodzieży 7 placówek. Wszystkie szkoły posiadają dostęp do Internetu. We wszystkich szkołach prowadzone jest dożywianie uczniów. Pięć placówek zapewnia dzieciom opiekę w ramach zajęć świetlicowych, a także dwie placówki umożliwiają nauczanie indywidualne. Placówki oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, językowe, biblioteczne, dziennikarskie, plastyczne, muzyczne, chór, szachowe, sportowe – SKS, turystyczno-krajoznawcze oraz zajęcia wyrównujące i ogólnorozwojowe dla kl. I-III). Jednocześnie we wszystkich jednostkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, psychoterapeutyczne oraz zajęcia terapeutyczne dla dyslektyków.

7. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH Jednym z głównych problemów demograficznych w Polsce jest zjawisko starzenia się społeczeństwa. Według przewidywań GUS-u liczba osób w wieku emerytalnym wzrośnie do 9,6 miliona w 2035 r., co stanowić będzie 26,7% całej populacji kraju. Struktura wiekowa ludności gminy Wiązownica jest w pewnym sensie potwierdzeniem tej tendencji. W ostatnich latach ma tutaj miejsce wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Dane szczegółowe zawiera poniższa tabela. **Tabela . Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2014-2017**

	2014	2015	2016	2017
liczba mieszkańców gminy ogółem	11552	11580	11685	11706
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1657	1705	1830	1850
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	14,34 %	14,72 %	15,66 %	15,80 %

Dane Urzędu Gminy Wiązownica. Z analizy danych statystycznych dotyczących sytuacji demograficznej gminy wynika, że udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2014-2017 systematycznie wzrastał; wynosił on odpowiednio: 14,34%, 14,72%, 15,66% i 15,80%. Tendencja starzenia się społeczeństwa wymusza zmiany organizacyjne w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale też jest istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych i wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Należy zauważyć, że wśród beneficjentów pomocy społecznej udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy w 2017 r. było 25 osób w wieku powyżej 66 roku życia. Usługi opiekuńcze jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych, które pozbawione są opieki i pomocy ze strony rodziny. Usługi te polegają na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, pielęgnacji oraz zapewnieniu kontaktu z otoczeniem. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wiązownicy dotychczas nie udzielał pomocy mieszkańcom gminy w tym zakresie.

8. Bezpieczeństwo publiczne Gmina Wiązownica to rejon działalności Komendy Powiatowej Policji w Jarosławiu i Komisariatu Policji w Wiązownicy. Według danych w 2014 r. na terenie gminy Wiązownica odnotowano ogółem 686 interwencji policji, w tym interwencji publicznych 606, domowych 80, w 2015 r. odnotowano ogółem 540 interwencji policji w tym publicznych 470, domowych 65, w 2016 r. odnotowano ogółem 517 interwencji policji w tym publicznych 466, domowych 51, w 2017 r. odnotowano ogółem 489 interwencji policji w tym publicznych 444, domowych 45, Z roku na rok liczba interwencji policji spada. W przeciągu ostatnich 4 lat ogólna liczba interwencji spadła o 197, interwencji publicznych o 162, domowych o 35. W zakresie oddziaływań prewencyjnych na bieżąco prowadzona jest przez Komendę Powiatową Policji analiza stanu zagrożenia w powiecie jarosławskim poprzez włączenie wszystkich pionów policyjnych w kształtowanie systemu rozpoznawania oraz przeciwdziałania zjawisku narkomanii i przestępczości z nią związanej. W ramach działań prewencyjno-profilaktycznych prowadzone są spotkania (prelekcje, pogadanki) w szkołach na temat odpowiedzialności i konsekwencji naruszania przepisów Ustawy o Przeciwdziałaniu Narkomanii (udzielanie, nakłanianie, posiadanie, wprowadzenie do obrotu itp.) oraz zażywanie środków odurzających jako objaw demoralizacji. W celu przeciwdziałania zjawisku alkoholizmu oraz ograniczenia liczby osób popełniających czyny zabronione pod wpływem alkoholu, policjanci KPP w Wiązownicy podejmują również podobne działania prewencyjno-profilaktyczne oraz represyjno-kontrolne. Ponadto policjanci PP w Wiązownicy oraz PKP w Jarosławiu przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskich Kart”. W latach 2014-2017 ich liczba malała – z 20 w 2014 r. do 13 w 2017 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela. **Tabela . Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie gminy w latach 2014-2016**

rok	liczba złożonych do ZI procedur „Niebieskie Karty”	w tym liczba NK sporządzonych przez Policję
2014 r.	25	24
2015 r.	20	17
2016 r.	14	7
2017 r.	14	13

Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wiązownicy.

9. **ANALIZA SWOT** Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego. Obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ·spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych ·prowadzenie przez pracowników socjalnych działań mających na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych ·upowszechnianie wśród osób bezrobotnych informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych ·większa liczba ofert pracy i możliwości nabycia kwalifikacji zawodowych ·rozwinęte szkolnictwo ·pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej) ·podejmowanie działań służących ograniczeniu zjawiska dziedziczenia biedy ·realizowanie programów lub projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem ·diagnozowanie problemu bezdomności w gminie ·prowadzenie działań zapobiegających bezdomności ·zapewnienia schronienia bezdomnym 	<ul style="list-style-type: none"> ·niepodejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy ·brak działań mających na celu stwarzanie przez samorząd gminy warunków do rozwoju przedsiębiorczości wśród jej mieszkańców ·niski poziom wykształcenia osób bezrobotnych ·brak oferty sektora pozarządowego, skierowanej na wspieranie osób bezrobotnych w gminie ·brak mobilności zawodowej ·brak organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością ·brak działań służących ograniczeniu zjawiska nielegalnego zatrudnienia ·brak działań uwrażliwiających mieszkańców na problemy bezrobotnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> ·rosnące zainteresowanie podejmowaniem własnej działalności gospodarczej przez mieszkańców gminy ·pozyskiwanie zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez osoby objęte działaniami aktywizującymi ·zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych ·stale rosnąca liczba ofert pracy dla osób bezrobotnych ·wystarczająca wiedza i wzrastające zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego oraz udziałem w szkoleniach zawodowych i kursach ·zainteresowanie społeczności lokalnej problemami osób ubogich i włączanie się w działania mające na celu zaspokojenie potrzeb osób ubogich ·zmniejszająca się skala zjawiska dziedziczenia biedy w gminie ·brak problemu ubożenia mieszkańców gminy ·niewzrastająca liczba osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych ·uczestnictwo osób ubogich w programie żywnościowym współfinansowanym przez Unię Europejską 	<ul style="list-style-type: none"> ·brak zainteresowania potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy na terenie gminy ·brak przełożenia wzrostu gospodarczego na tworzenie nowych miejsc pracy ·niepodejmowanie działań mających na celu tworzenie podmiotów ekonomii społecznej przez osoby bezrobotne ·niedysponowanie środkami finansowymi z funduszy zewnętrznych umożliwiającymi ograniczanie bezrobocia ·wzrost poziomu nielegalnego zatrudnienia ·nieprzyczyniająca się do łagodzenia skutków bezrobocia oferta organizacji pozarządowych ·odpływ wykształconej młodzieży ·rosnące zapotrzebowanie na mieszkania socjalne ·niewłączanie się organizacji pozarządowych funkcjonujących w gminie w rozwiązywanie problemów osób zagrożonych bezdomnością i bezdomnych ·brak społecznej akceptacji osób bezdomnych
RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> ·analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> ·małe zaangażowanie władz samorządowych

<p>w gminie</p> <ul style="list-style-type: none"> · podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania dysfunkcjom rodzin · zapewnianie przez gminę rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny · zwiększenie pomocy psychospołecznej i prawnej dla rodzin · dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia · analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci · monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną · dysponowanie przez szkolnictwo w gminie bazą dydaktyczną, zapewniającą właściwy rozwój uczniów · organizowanie przez gminę oferty spędzania czasu wolnego adresowanej do dzieci i młodzieży · odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie · prowadzenie poradnictwa i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie · działanie Zespołu Interdyscyplinarnego · kierowanie sprawców przemocy w rodzinie z gminy do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych · wystarczający dostęp ofiar przemocy w rodzinie do informacji o możliwych formach wsparcia · prowadzenie na terenie gminy akcji i kampanii społecznych uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie · prowadzenie w szkołach warsztatów dla rodziców odnośnie dopalaczy, w gimnazjum – konkursy wiedzy z zakresu uzależnień 	<p>w problematykę przemocy</p> <ul style="list-style-type: none"> · brak placówek wsparcia dziennego na terenie gminy · brak mieszkań chronionych · brak działań służących pozyskaniu kadry do pracy osobami dotkniętymi przemocą · brak organizacji pozarządowych pracujących na rzecz rodzin dysfunkcyjnych
<p>szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> · zaspokajająca potrzeby mieszkańców oferta w zakresie opieki przedszkolnej · efektywne poradnictwo i podejmowane interwencje mające wpływ na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie · niezwiększająca się liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, wynagajających umieszczenia w ośrodkach wsparcia · zmniejszanie się w gminie społecznego przyzwolenia na stosowanie przemocy w rodzinie · wzrost świadomości społecznej w obszarze przemocy · rozwój działającego na rzecz gminy Punktu Konsultacyjnego 	<p>zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> · zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w gminie · rosnąca liczba rodzin dysfunkcyjnych · rosnące zapotrzebowanie na wsparcie asystentów rodziny · zwiększająca się liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego · niedostosowana do potrzeb i oczekiwań dzieci i młodzieży oferta spędzania czasu wolnego · niewystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie · niewystarczająca liczba kadry pracującej z osobami uzależnionymi · powstające nowe formy uzależnień młodzieży · narastające problemy wychowawcze wśród dzieci i młodzieży · zwiększająca się liczba osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych · nasilająca się skala zjawiska przemocy w rodzinie
ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
<p>mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> · inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy 	<p>słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> · nieprowadzenie działań na rzecz poszerzenia zakresu

<p>styl życia</p> <ul style="list-style-type: none"> · prowadzenie działalności terapeutycznej i rehabilitacyjnej w obszarze uzależnień · zapewnienie rodzinom z gminy dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej · kierowanie osób uzależnionych na leczenie odwykowe · diagnozowanie w gminie problemu spożywania alkoholu i narkotyków przez nieletnich · działanie na terenie gminy Punktu Konsultacyjnego · odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi · prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży · prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drodze · współpraca z Policją 	<p>świadczeń medycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> · brak kampanii dotyczącej zdrowia i profilaktyki zdrowotnej · brak programu zdrowotnego w gminie · niewystarczająco rozbudowany punkt konsultacyjny, brak profesjonalnej kadry · brak ośrodków leczenia uzależnień na terenie gminy · brak zainteresowania sektora pozarządowego prowadzeniem działalności w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień · nierealizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym · niepodejmowanie w gminie inicjatyw zachęcających mieszkańców do włączania się w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń · brak podejmowanych w gminie przedsięwzięć mających na celu informowanie o przestępczości
<p>szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> · wzrost świadomości społecznej i zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców gminy · prowadzenie profilaktyki zdrowotnej · rozwijająca się profilaktyka w zakresie uzależnień · przynoszące oczekiwane rezultaty działania terapeutyczne i rehabilitacyjne w obszarze uzależnień · poradnictwo i interwencje w zakresie pomocy rodzinom uzależnionym · wzrastająca świadomość dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami · zapewnianie wsparcia osobom uzależnionym i współuzależnionym ze strony sektora pozarządowego · niewzrastająca skala zagrożenia przestępczością nieletnich · stale rosnący poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze · podejmowanie przez Policję działań w zakresie bezpieczeństwa, w tym zwiększenie patroli 	<p>zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> · wzrastające zapotrzebowanie rodzin dotkniętych problemami uzależnień na pomoc psychospołeczną i prawną · niewystarczające efekty leczenia odwykowego z uzależnień · wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki, obniżanie się wieku inicjacji alkoholowej · nowe zagrożenia, np. dopalacze · rosnąca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia · nieadekwatna do potrzeb liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami uzależnionymi · małe zaangażowania mieszkańców w działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, zwalczania klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń
<p>STAROŚĆ</p>	
<p>mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> · analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców · monitorowanie warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w gminie · informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy · prowadzenie działań na rzecz wzmocnienia potencjału osób starszych · funkcjonowanie instytucji lub organizacji świadczących pomoc członkom rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi · zapewnianie miejsca w domach pomocy społecznej osobom starszym, wymagającym całodobowej opieki · działania mające na celu stwarzanie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, 	<p>slabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> · brak specjalistycznej opieki medycznej dla osób starszych · brak infrastruktury dostosowanej do osób starszych · starzejące się społeczeństwo · niewystarczająca liczba personelu medycznego, (pielęgniarki środowiskowe)

<p>edukacyjnej i zawodowej</p> <ul style="list-style-type: none"> ·uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych ·działalność lokalnych stowarzyszeń zrzeszających osoby starsze (koła gospodyń) 	
<p>szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> ·wystarczające środki mogące przyczynić się do poprawy warunków codziennego funkcjonowania osób starszych ·brak barier ograniczających przekaz informacji o dostępnych formach pomocy dla osób starszych i ich rodzin ·zasoby gminy umożliwiające wzmacnianie potencjału osób starszych ·wystarczająca, w stosunku do potrzeb, dostępność domów pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku ·dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb osób starszych ·możliwość pozyskiwania funduszy zewnętrznych na rozwój działań pomocowych w sferze problemów społecznych takich jak starość 	<p>zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> ·wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności gminy ·zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych ·przypadki pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin ·brak grup wsparcia dla osób starszych ·niewystarczająca dostępność do domów pomocy społecznej ·brak ofert działań rekreacyjnych dla osób starszych
NIEPĘLNOSPRAWNOŚĆ	
<p>mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> ·informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy ·większa świadomość osób niepełnosprawnych w pozyskiwaniu środków w celu poprawy funkcjonowania w środowisku lokalnym, jak i domowym ·wsparcie w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi ·likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym ·podejmowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością ·prowadzenie działań zapobiegających marginalizacji i wykluczeniu osób niepełnosprawnych ·poziom współpracy instytucjonalnej pomiędzy jednostkami zajmującymi się osobami niepełnosprawnymi ·uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby osób starszych 	<p>słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> ·brak monitorowania liczby orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy ·niepodejmowanie działań na rzecz tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne ·brak w gminie organizacji pozarządowych zajmujących się działalnością na rzecz osób niepełnosprawnych ·mała aktywność środowiska, w którym funkcjonują osoby niepełnosprawne ·brak specjalistów pracujących z rodzinami osób niepełnosprawnych
<p>szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> ·brak barier ograniczających przekaz informacji o przysługujących prawach i dostępnych formach pomocy dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin ·wystarczająca, w stosunku do potrzeb osób niepełnosprawnych, liczebność i poziom fachowości kadry świadczącej opiekę i udzielającej wsparcia ·niezwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi, wymagających świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych ·społeczna akceptacja dla potrzeb likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym 	<p>zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> ·wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych wymagających opieki i wsparcia ·niefunkcjonowanie w gminie podmiotów ekonomii społecznej (jak np. warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie inwalidów, spółdzielnie socjalne), mogących zatrudniać osoby niepełnosprawne ·istnienie barier utrudniających osobom niepełnosprawnym codzienne funkcjonowanie ·brak grup i instytucji wsparcia dla osób niepełnosprawnych ·niska świadomość społeczna dotycząca

<ul style="list-style-type: none"> ·zainteresowanie lokalnych przedsiębiorców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych ·zaspokajające potrzeby zasoby i możliwości gminy w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością ·wzrastające w społeczności gminy przekonanie o potrzebie zapewnienia osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym ·brak zjawiska marginalizacji problemów i potrzeb osób niepełnosprawnych ·zainteresowanie ze strony sektora pozarządowego prowadzeniem działalności na rzecz osób niepełnosprawnych, istnienie organizacji działających na rzecz tych osób 	niepełnosprawności
--	--------------------

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA Uzyskane wyniki diagnozy problemów społecznych na terenie gminy, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizie SWOT, pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej gminy Wiązownica na lata 2019-2024. Zostały one przedstawione w formie misji, celów i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów społecznych występujących w gminie obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach. Działania te zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności oraz zapobieganie ich skutkom.**
2. **Wspieranie rodzin.**
3. **Wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.**
4. **Przeciwdziałanie uzależnieniom.**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia.**
6. **Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym.**
7. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy.**

1. **MISJA** Misja samorządu, sformułowana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wiązownica na lata 2019-2024, jest następująca: **Gmina Wiązownica – integrowanie społeczności lokalnej, przeciwdziałanie zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego, zaspokajanie potrzeb mieszkańców.** Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. **Diagram . Związek misji z celami i kierunkami działań**

2. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ
CEL STRATEGICZNY 1.: Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności. Cele operacyjne:

1. **Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom ubogim.**
  2. **Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy.**
  3. **Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym. Kierunki działań do celu operacyjnego**
- 1. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego osobom i rodzinom ubogim:**
1. Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców gminy.
  2. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji materialnej.
  3. Zabezpieczanie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich.
  4. Wsparcie osób i rodzin ubogich pracą socjalną z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.
  5. Zacieśnienie współpracy z PKPS w zakresie pomocy żywnościowej FAED.
  6. Rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich oraz z Kościołem.

7. Realizacja lub współdziałanie w realizacji programów i akcji na rzecz zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem. **Kierunki działań do celu operacyjnego 2. Wspieranie i aktywizowanie zawodowe osób bezrobotnych i poszukujących pracy:**

1. Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach.

2. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy.

3. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi i pozostającymi bez pracy z wykorzystaniem kontraktów socjalnych.

4. Podejmowanie działań mających na celu ułatwienie powrotu na rynek pracy osobom długotrwale bezrobotnym.

5. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci.

6. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych, mogących tworzyć miejsca pracy.

7. Współpraca z CIS „Pawłowe Sioło” w Pawłosiovie. **Kierunki działań do celu operacyjnego 3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym:**

1. Monitorowanie zagrożeń prowadzących do występowania zjawiska bezdomności na terenie gminy.

2. Udzielanie w razie wystąpienia takiej potrzeby pomocy finansowej i rzeczowej osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością, zapewnienie im schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego.

Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Źródła finansowania	Czas realizacji
Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, świetlice środowiskowe, organizacje pozarządowe.	Powiatowy Urząd Pracy, inwestorzy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	Działania ciągłe 2019-2024

Zakładane efekty realizacji celu strategicznego:

- pobudzanie aktywności zawodowej i edukacyjnej osób najuboższych,
- wzrost liczby osób zaktywizowanych,
- niwelowanie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego,
- wzrost liczby inwestorów zainteresowanych tworzeniem nowych miejsc pracy,
- podniesienie jakości usług świadczonych przez instytucje gminy. **Wskaźniki monitoringowe realizacji celu strategicznego:**
- liczba osób ubogich, bezrobotnych i bezdomnych objętych pracą socjalną,
- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem,
- liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa bezrobocia i bezdomności,
- wielkość stopy bezrobocia,
- liczba osób bezrobotnych w gminie, w tym liczba osób objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia,
- liczba nowych inwestorów,
- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie. **CEL STRATEGICZNY 2.: Wzmacnianie potencjału rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży, zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Cele operacyjne:**

1. Podnoszenie poziomu i jakości funkcjonowania rodzin, udzielanie pomocy rodzinom w kryzysie.

2. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.

3. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, dbałość o jakość i rezultaty procesu wychowania i kształcenia.

4. Promowanie zdrowego stylu życia, zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. **Kierunki działań do celu operacyjnego 1. Podnoszenie poziomu i jakości funkcjonowania rodzin, udzielanie pomocy rodzinom w kryzysie:**

1. Promowanie prawidłowego modelu rodziny odpowiedzialnej zarówno wobec swoich członków, jak i społeczeństwa.

2. Organizowanie szkoleń i realizacja projektów mających na celu edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.

3. Edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych oraz rozwiązywania konfliktów rodzinnych.

4. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej z systemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych.

5. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą.

6. Zapewnienie wsparcia asystenta rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

7. Zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (w tym psychologiczno-pedagogicznego, prawnego, terapii rodzinnej).

8. Wspierania różnych form opieki nad dziećmi powyżej lat 3, w tym podjęcie działań w celu utworzenia przedszkola na terenie gminy.

9. Analiza potrzeb i sytuacji osób samotnie wychowujących dzieci, prowadzenie poradnictwa zawodowego oraz upowszechnianie informacji dotyczących praw przysługującym osobom samotnie wychowującym dzieci.

10. Integrowanie prowadzonych działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę placówek oświatowych i kulturalnych, jednostek pomocy społecznej i ochrony zdrowia, sądu rejonowego i kuratorów sądowych, Policji, organizacji pozarządowych i Kościoła. **Kierunki działań do celu operacyjnego 2. Pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej:**

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie.

2. Zapewnienie osobom uzależnionym, w szczególności od alkoholu i środków psychoaktywnych, dostępu do pomocy terapeutycznej.

3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego.

4. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego, a w razie potrzeby schronienia w celu odizolowania od sprawców przemocy.

5. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych.

6. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego, podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie.

7. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii oraz Kościołem. **Kierunki działań do celu operacyjnego 3. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, dbałość o jakość i rezultaty procesu wychowania i kształcenia.**

1. Monitorowanie środowiska uczniów pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny.

2. Zapewnienie odpowiedniej jakości i poziomu procesu wychowania i kształcenia w placówkach oświatowych na terenie gminy.

3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć wyrównawczych, udzielanie pomocy w nauce.
5. Zapewnienie uczniom niepełnosprawnym dostępu do kształcenia, m.in. poprzez organizację nauczania indywidualnego.
6. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych.
7. Rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego przy wykorzystaniu zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy.
8. Objęcie pomocą stypendialną uczniów z rodzin ubogich i znajdujących się w trudnej sytuacji.
9. Rozwijanie form wsparcia dla uczniów uzdolnionych.

4. Promowanie zdrowego stylu życia, zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia:

1. Promowanie zdrowia, zdrowego stylu życia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej wśród mieszkańców.
2. Dbalność o profilaktykę prozdrowotną w przedszkolach i szkołach na terenie gminy.
3. Rozwój bazy rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców.
4. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz w miarę możliwości ułatwienie dostępu do lekarzy specjalistów.
5. Podejmowanie działań mających na celu prowadzenie bezpłatnych badań profilaktycznych.

Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Źródła finansowania	Czas realizacji
Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	Działania ciągłe 2019-2024

Zakładane efekty realizacji celu strategicznego:

- sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju,
  - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie,
  - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców gminy.
- Wskaźniki monitoringowe realizacji celu strategicznego:**
- liczba rodzin objętych pracą socjalną,
  - liczba asystentów rodziny,
  - liczba szkoleń i projektów adresowanych do rodzin,
  - liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych,
  - liczba osób i rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym,
  - liczba udzielonych porad,
  - liczba rodzin objętych wsparciem psychologicznym oraz z systemu pomocy społecznej z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie,
  - liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności informacyjnej i edukacyjnej,

- liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego,
- liczba uczniów objętych nauczaniem indywidualnym,
- liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, **CEL STRATEGICZNY 3.: Wspieranie osób starszych oraz niepełnosprawnych. Cele operacyjne:**

1. Utrzymanie osób starszych oraz niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, zapewnienie im właściwej opieki.

2. Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.

3. Ograniczenie skutków niepełnosprawności, aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie. Kierunki działań do celu operacyjnego 1. Utrzymanie osób starszych oraz niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, zapewnienie im właściwej opieki.

1. Rozszerzenie zakresu usług pielęgniarstwa środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

2. Świadczenie usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

3. Realizacja lub współdziałanie w realizacji programów i projektów na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.

4. Pomoc członkom rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.

5. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi, upośledzeniem umysłowym. Kierunki działań do celu operacyjnego 2. Realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.

1. Udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym, prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi.

2. Podejmowanie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu cyfrowemu osób starszych.

3. Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych oraz z Kościołem.

4. Rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze – zaspokajanie ich potrzeb kulturalno-społecznych, edukacyjnych i rekreacyjnych.

5. Pozyskiwanie wolontariuszy mogących wspierać osoby starsze. Kierunki działań do celu operacyjnego 3. Ograniczenie skutków niepełnosprawności, aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.

1. Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych w oparciu o dostępne informacje, jak i uwagi przekazywane przez organizacje skupiające osoby niepełnosprawne.

2. Wspieranie osób niepełnosprawnych poprzez świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych.

3. Podejmowanie działań zmierzających do likwidacji barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i otoczeniu domowym.

4. Organizacja aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby niepełnosprawne, w tym organizowanie imprez, spotkań integracyjnych, zajęć, wycieczek.

5. Popularyzowanie wolontariatu na rzecz wspierania osób niepełnosprawnych w codziennym życiu.

6. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Źródła finansowania	Czas realizacji
Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Poradnia Psychologiczno-	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób	Działania ciągłe 2018-2023

oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Pedagogiczna, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	
--	--	---	--

Zakładane efekty realizacji celu strategicznego:

- zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym,
- podniesienie jakości świadczonych im usług,
- ułatwienie dostępu do informacji o możliwych formach wsparcia,
- zwiększenie liczby osób usprawionych,
- podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne,
- integracja ze środowiskiem, **Wskaźniki monitoringowe realizacji celu strategicznego::**
- liczba osób w wieku poprodukcyjnym i ich udział w ogóle mieszkańców,
- liczba osób dotkniętych niepełnosprawnością (w oparciu o dane GOPS-u oraz PCPR-u),
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych pracą socjalną,
- liczba osób starszych i niepełnosprawnych objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,
- liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi,
- liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych.

- liczba przedsięwzięć organizowanych z myślą o aktywnym spędzaniu czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne. **CEL STRATEGICZNY 4.: Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom gminy. Cele operacyjne:**

1. Przeciwdziałanie przestępczości.

2. Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym.

3. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy.

4. Edukacja w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Kierunki działań do celu operacyjnego

1. Przeciwdziałanie przestępczości:

1. Podejmowanie przez jednostki gminy współpracy z policją na rzecz przeciwdziałania przestępczości.

i. Uwrażliwianie społeczności lokalnej na potrzebę wzajemnej ochrony przed przestępczością.

2. Monitorowanie środowiska szkolnego, podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym wśród uczniów.

3. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat przestępczości i jej negatywnych skutków. **Kierunki działań do celu operacyjnego 2. Zapewnienie uczniom bezpieczeństwa na terenie placówek oświatowych i w otoczeniu domowym:**

1. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym.

2. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły.

3. Dbłość o właściwy klimat umożliwiający rozwój inteligencji emocjonalnej uczniów i tworzenie przyjaznego środowiska szkolnego. **Kierunki działań do celu operacyjnego 3. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy:**

1. Rozwój współpracy z uprawnionymi służbami w celu realizacji działań o charakterze prewencyjnym w odpowiedzi na postulaty zgłaszane przez samorząd i mieszkańców.

2. Podejmowanie inwestycji mających na celu zapewnienie mieszkańcom bezpieczeństwa na drodze.

3. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach. **Kierunki działań do celu operacyjnego 4. Edukacja w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego.**

1. Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna w zakresie prawidłowego poruszania się po drodze.

2. Kampanie, akcje kierowane do kierowców.

Podmioty odpowiedzialne	Partnerzy	Źródła finansowania	Czas realizacji
Rada Gminy, Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne, świetlice.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna.	Budżet samorządowy (gminny, powiatowy) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.	Działania ciągłe 2018-2023

Zakładane efekty realizacji celu strategicznego:

- zmniejszenie zagrożenia przestępczością,
- zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
- poprawa bezpieczeństwa na drodze. **Wskaźniki monitoringowe realizacji celu strategicznego:**
- liczba popełnionych i wykrytych przestępstw, w tym z udziałem nieletnich,
- liczba opracowanych i realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach oraz liczba osób nimi objętych,
- liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa na drodze.

3. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE JEJ REALIZACJI, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wiązownica na lata 2019-2024 będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Monitoring zapisów strategicznych będzie prowadzony przez Zespół, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Gromadzone dane pozwolą zidentyfikować problemy, które pojawią się w trakcie wdrażania dokumentu, oraz stwierdzić, czy wyznaczone w dokumencie strategii działania przynoszą zakładane zmiany. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych będzie przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących i prac mających na celu aktualizację obowiązującej strategii. Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane sformułowane w dokumencie wskaźniki monitoringowe. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższenie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

4. PROGNOZA ZMIAN

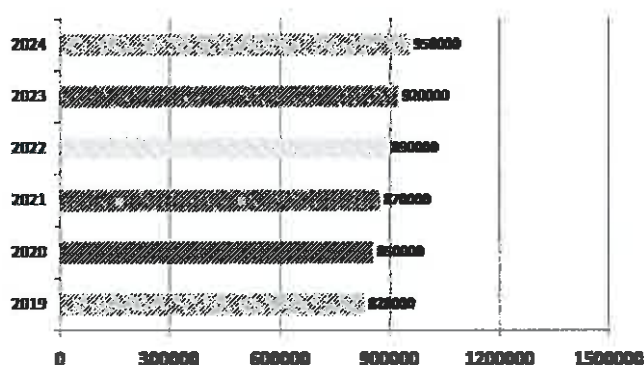
Realizacja działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów wypracowanych

w niniejszym dokumencie powinna przyczynić się m.in. do: poprawy sytuacji rodzin i osób ubogich, uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa, podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy, zwiększenia liczby osób zaktywizowanych zawodowo, zmniejszenia skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia, zwiększenia liczby miejsc pracy, zmniejszenia liczby osób bezrobotnych, eliminowania zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, wzrostu liczby podmiotów gospodarczych, zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej, spadku liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, poszerzenia wiedzy w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, zwiększenia dostępności wsparcia dla rodzin, podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych, zwiększenia szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, zróżnicowania form spędzania czasu wolnego oraz wzrostu liczby dzieci i młodzieży z nich korzystających, poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, zwiększenia dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, zmniejszenia skali przemocy w rodzinie, poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia, zwiększenia liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia, zwiększenia udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, świadczenie usług opiekuńczych osobom starszym i niepełnosprawnym, poprawy komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania, spadku przestępczości, w tym wśród nieletnich, poszerzenia wiedzy uczniów w zakresie przestępczości i jej skutków, zapobiegania patologiom wśród nieletnich, umocnienia współpracy sąsiedzkiej w walce z przestępczością, zwiększenia bezpieczeństwa na drodze,

5. **RAMY FINANSOWE** Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Są one przedstawione w poniższej tabeli oraz w formie graficznej na wykresie. **Tabela . Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wiązownica na lata 2019-2024**

szacunkowa wielkość wydatków (w złotych) w latach:					
2019	2020	2021	2022	2023	2024
828 000,00	850 000,00	870 000,00	890 000,00	920 000,00	950 000,00

Poniżej przedstawiono wykres prezentujący skalę wydatków zaplanowanych w ramach finansowych Strategii. **Wykres . Szacunkowa wielkość wydatków (w zł) w poszczególnych latach realizacji strategii**

6. **PROGRAMY I PROJEKTY** Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządu lokalnego znajdą zasoby umożliwiające budowę i realizację programów celowych zgodnych z przyjętymi kierunkami działań. Programy można realizować w okresach rocznych, dłuższych lub krótszych, w zależności od charakteru danego projektu. Przy budowie projektów znaczenie będą miały środki, które Rada Gminy rocznie będzie przeznaczala na ten cel. Projekty można realizować w ramach

- własnych zasobów samorządu ,
- poprzez organizacje pozarządowe,
- poprzez inne instytucje zewnętrzne,

d) w partnerstwach sektorowych. Projekty i programy mogą być przyjmowane przez Radę stosownymi uchwałami, które winny przybierać formułę załączników do niniejszej Strategii. Projekty i programy realizowane w ramach Strategii powinny być zgodne z przyjętymi kierunkami działań. **UWAGI KOŃCOWE** Zapisy zawarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wiązownica na lata 2019-2024 będą realizowane w ramach przyjętych działań w zależności od posiadanych przez samorząd gminy i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych. Dla osiągnięcia wyznaczonych w dokumencie celów konieczne będzie współdziałanie różnych podmiotów funkcjonujących w obszarze polityki społecznej, w tym tych, które działają na wyższym szczeblu administracyjnym. Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii. **SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW** Diagramy Tabele

Wykresy

Przewodniczący Rady Gminy
Wiązownica
Krzysztof Socala

